

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามข้อมูลรายครัวเรือน

ลำดับที่

--	--	--

แบบสอบถามข้อมูลรายครัวเรือน

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... บ้าน..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

1. ข้อมูลสมาชิกในครอบครัว

1.1 หัวหน้าครอบครัวชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

1.2 สมาชิกในครัวเรือน/รายได้ประจำของสมาชิกในครัวเรือน

ชื่อ - สกุล	อายุ	อาชีพ	สถานที่ทำงาน	รายได้เฉลี่ยเดือน

2. ข้อมูลที่ดิน

ประเภทที่ดิน	เนื้อที่	หลักฐานแสดงสิทธิ (ทำเครื่องหมาย (/))						ถือครองโดย			ทำประโยชน์อะไร
		นส. 3	นส. 3 ก	โฉนด	สปก.	ที่จับจอง	ที่ดินของรัฐ	เป็นเจ้าของ	เช่า	ชื่อเจ้าของที่ดิน	
ที่อยู่อาศัย											
ที่นา 1											
ที่นา 2											
ที่สวน 1											
ที่สวน 2											
ไร่ 1											
ไร่ 2											
อื่น ๆ											

3. ข้อมูลสัตว์เลี้ยงในครอบครัว

ชนิดสัตว์เลี้ยง	จำนวน(ตัว)	รวมมูลค่า(บาท)	ชนิดสัตว์เลี้ยง	จำนวน(ตัว)	รวมมูลค่า(บาท)
วัว			เป็ด		
ควาย			ไก่		
หมู			อื่นๆ ระบุ.....		

4. ข้อมูลรายได้อื่น (นอกจากรายได้ประจำตามข้อ 2)

4.1 รายได้จากทำอาชีพการเกษตร

ประเภท	จำนวน (งาน/ไร่)	ผลผลิตรวม ต่อปี (กก./ตัน/ถัง)	ขาย		บริโภคใน ครัวเรือน จำนวน	มูลค่าผลผลิต รวมคิดเป็น เงิน (บาท)
			จำนวน (กก./ตัน/ถัง)	เป็นเงิน (บาท)		
ทำนาปี						
ทำนาปรัง						
ทำไร่มันสำปะหลัง						
ทำไร่อ้อย						
ปลูกถั่วลิสง						
สวนมะม่วง						
สวนกล้วย						
ทำสวน (ผสม)						
ปลูกข้าวโพด						
ปลูกผักสวนครัว (ถั่ว/หอม/ฟัก/อื่นๆ)						
เพาะเห็ด						
อื่นๆ (ระบุ).....						

4.2 รายได้จากการเลี้ยงสัตว์

ประเภท	จำนวน (ตัว)	ขาย		บริโภคใน ครัวเรือน จำนวน	มูลค่าผลผลิต รวมคิดเป็น เงิน (บาท)	หมายเหตุ
		จำนวน (กก./ตัน/ถัง)	เป็นเงิน (บาท)			
เลี้ยงวัว						
เลี้ยงควาย						
เลี้ยงหมู						
เลี้ยงเป็ด						
เลี้ยงไก่พื้นเมือง						
เลี้ยงไก่ฟาร์ม						
เลี้ยงปลา/กุ้ง						
เลี้ยงกบ						
เพาะพันธุ์ปลา/กบ						

4.3 รายได้จากอาชีพหัตถกรรม/การแปรรูปผลิตภัณฑ์

ประเภทอาชีพ	รายได้ต่อเดือน	รายได้ปี
ทอผ้าพื้นเมือง/ตัดเย็บ		
ผลิตภัณฑ์เลือกกักจากราน		
ผลิตภัณฑ์จากไม้/ไผ่/หวาย		
ทำขนม/ขนมจีน		
อื่นๆ		

4.4 รายได้จากงานวิชาชีพ/ความชำนาญการพิเศษ/งานบริการ

ประเภทอาชีพ	รายได้ต่อเดือน	รายได้ปี
ช่างไฟฟ้า		
ช่างไม้/ช่างปูน/งานก่อสร้าง		
ช่างซ่อมเครื่องยนต์/รถยนต์		
ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า		
ขายอาหาร		
ร้านค้าจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด		
ตัดผม/เสริมสวย		
โรงสี		
อื่นๆ (ระบุ)		

4.5 รายได้เบ็ดเตล็ดอื่นๆ

ประเภทที่มาของรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น	จากแหล่งใด (ระบุชื่อ)	รวมราคาที่ขายได้ ทั้งปี เป็นเงิน (บาท)	บริโภคใช้ในครัวเรือน ทั้งปีคิดเป็นเงิน(บาท)
เก็บฟืน/เก็บผัก (ของป่า)			
เก็บเห็ด			
เผาถ่าน			
สมุนไพร			
กุ้ง, หอย, ปู, ปลา, กบ ตามฤดูกาล			
รับจ้างคานา/เกี่ยวข้าว			
รับจ้างปลูก/เก็บเกี่ยว พืชสวน, พืชไร่			
รับจ้างทั่วไป			

5. ข้อมูลทรัพย์สินสิ้นเปลือง

ประเภท	จำนวน	ราคารวม	เงินคาวน	ซื้อเมื่อ ปีพ.ศ.	รวมอายุ ใช้งาน(ปี)	ราคาสภาพ ปัจจุบัน (บาท)
รถยนต์						
มอเตอร์ไซด์						
จักรยานยนต์						
รถไถนาเดินตาม(ควายเหล็ก)						
รถไถใหญ่						
รถบรรทุก 6 ล้อขึ้นไป						
ตู้เย็น						
โทรทัศน์						
เครื่องปรับอากาศ						
อื่น ๆ (ระบุ).....						

6. ข้อมูลทรัพย์สินสิ้นเปลือง

แหล่งเจ้าหนี้	จำนวน หนี้รวม	อัตรา ดอกเบี้ย	งวดชำระ(รวมดอกเบี้ย)		การชำระ(งวด)		หมายเหตุ (ผู้เพื่อใช้ อะไร)
			เดือนละ	ปีละ	ชำระแล้ว	คงเหลือ	
ธ.ก.ส.							
สหกรณ์							
กองทุน/กลุ่มฯ ในหมู่บ้าน							
ญาติพี่น้อง							
กู้ยืมทุน							
ผ่อนเครื่องใช้ภายในบ้าน							
ค่างวดรถยนต์							
ค่างวดมอเตอร์ไซด์							
ค่างวดจักรยานยนต์							
ค่างวดรถไถนาเดินตาม							
ค่างวดรถไถใหญ่							
ค่างวดรถบรรทุก							
ค่างวดตู้เย็น							
ค่างวดโทรทัศน์/เครื่องเสียง							
ค่างวดเครื่องปรับอากาศ							

7. สภาพทางสังคมในชุมชน

7.1 ตำแหน่งทางการบริหารหมู่บ้านหรือได้รับแต่งตั้งเป็นคณะทำงานของสมาชิกในครอบครัวคือ

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งทางการบริหาร	เป็นคณะทำงานด้าน	ขอบเขตความรับผิดชอบ

7.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน

กลุ่มที่จัดตั้งในชุมชน	จำนวนคนในครัวเรือน เป็นสมาชิกกลุ่ม(คน)	รวมมูลค่าหุ้น/ ทุนในกลุ่ม ปัจจุบัน(บาท)	ตำแหน่งในกลุ่ม(ประธาน/ รองฯ/กรรมการ/เลขา/ เหรัญญิก/ฯลฯ)
กลุ่มออมทรัพย์			
กองทุนหมู่บ้าน			
กลุ่มฉาบฉวย			
กลุ่มอาชีพ			
กลุ่มเกษตรกร			
กลุ่ม อสม.			
กลุ่มเยาวชน			
กลุ่มอื่น ๆ.....			
.....			

8. ปัญหา/ความต้องการของครอบครัวคือ

.....

9. ปัญหาความต้องการที่จะพัฒนา

☐ 9.1 สุขภาพอนามัย/โรคภัยไข้เจ็บ/การรักษาพยาบาล☐ 9.2 เศรษฐกิจ/การประกอบอาชีพ/การรักษาพยาบาล☐ 9.3 สภาพที่อยู่อาศัย.....☐ 9.4 ความปลอดภัยในชุมชน/การหลอกลวง.....☐ 9.5 การศึกษา/การพัฒนาความรู้.....☐ 9.6 นันทนาการสถานที่พักผ่อน☐ 9.6 อื่น ๆ.....

10. ความชำนาญของคนในครอบครัว

ความชำนาญของคนในครอบครัว			
เรื่องที่ชำนาญ	เรียนมาจากใคร	ทำมานานเท่าใด	ทำบ่อยหรือไม่/ผลอย่างไร

บัญชีสำรวจข้อมูลรายได้ประจำวันของครัวเรือน

(อำเภอ.....จังหวัดมหาสารคาม)

ชื่อ-สกุลหัวหน้าครอบครัวชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

ที่	รายการ	รายได้ในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อเดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	เงินเดือน																																
2	การเกษตร																																
3	การเลี้ยงสัตว์																																
4	หัตถกรรม/แปรรูปฯ																																
5	วิชาชีพ/บริการ																																
6	งานเบ็ดเตล็ด																																
7	ถูกหลานส่งให้																																
8	ดอกเบี้ย																																
9	อื่นๆ																																

บัญชีสำรวจข้อมูลรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน

(อำเภอ.....จังหวัดมหาสารคาม)

ชื่อ-สกุลหัวหน้าครอบครัวชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

1. ค่าอาหาร

ที่	รายการ	รายจ่ายในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อเดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	ข้าวสาร																																
2	เนื้อวัว																																
3	เนื้อควาย																																
4	เนื้อหมู																																
5	เนื้อไก่																																
6	เนื้อเป็ด																																
7	ไข่ไก่																																
8	ปลาน้ำจืด																																
9	ปลาทะเล																																
10	ผัก																																
11																																	
12																																	
13																																	
	รวม																																

2. ค่าอาหารสำเร็จรูป/เครื่องปรุง

ที่	รายการ	รายจ่ายในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อเดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	ผงชูรส																																
2	น้ำตาล																																
3	น้ำปลา																																
4	น้ำมันพืช																																
5	ซอส/ซีอิ๊ว/น้ำมัน																																
6	ปลาร้า																																
7	ผักดอง																																
8	มาม่วง/ไวไว																																
9	วุ้นเส้น																																
10	อาหารกระป๋อง																																
11	กะปิ																																
12	เครื่องเทศ																																
13	กับข้าวสำเร็จ																																
14																																	
15																																	
	รวม																																

3. ค่าขนม/เครื่องดื่ม

ที่	รายการ	รายจ่ายในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อ เดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	น้ำดื่ม																																
2	น้ำแข็ง																																
3	น้ำอัดลม																																
4	เหล้า/เบียร์																																
5	บุหรี																																
6	น้ำผลไม้																																
7	กระทิงแดง/M100																																
8	กาแฟ																																
9	นมจากสัตว์																																
10	นมถั่วเหลือง																																
11	ขนมหวาน																																
12	ขนมขบเคี้ยว																																
13	ลูกอม																																
14																																	
15																																	
	รวม																																

4. ค่าของเครื่องใช้สิ้นเปลืองประจำวัน

ที่	รายการ	รายจ่ายในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อเดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	เชื้อ/แก๊ส																																
2	รองเท้า/ถุงเท้า																																
3	ผ้าห่ม																																
4	จาน/ถ้วย/ช้อน																																
5	สบู่/ยาสีฟัน/แปรง																																
6	ยาสระผม																																
7	ผงซักฟอก																																
8	น้ำยาล้างจาน																																
9	น้ำยาล้างห้องน้ำ																																
10	ค่าน้ำประปา																																
11	ค่าไฟฟ้า																																
12	ค่าโทรศัพท์																																
13	ค่าน้ำมันรถ																																
14	อื่น ๆ																																
15																																	
	รวม																																

5. ค่ายา/ค่าตรวจรักษาโรค

ที่	รายการ	รายจ่ายในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อเดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	ยาแก้ปวดเมื่อย																																
2	ยาแก้โรคกระเพาะ																																
3	ยาแก้ปวดหัว																																
4	ยาแก้ปวดท้อง																																
5	ยาแก้ไข้																																
6	ยาแก้ไข้หวัด																																
7	ยาแก้ไอ																																
8	ยาทาผิวหนัง																																
9	ยาคุมกำเนิด																																
10	ยาถ่ายพยาธิ																																
11	ยาบำรุง																																
12	ค่าตรวจรักษา																																
13	อื่นๆ																																
14																																	
15																																	
	รวม																																

6. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาประจำวันของสมาชิกในครอบครัว (ไม่รวมส่วนที่ชำระรายเทอม/รายเดือน)

ที่	รายการ	รายจ่ายในแต่ละวัน (บาท) (ห้วงสำรวจระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.)																															รวมต่อ เดือน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	ค่าอาหาร(รายวัน)																																
2	ค่ารถ(รายวัน)																																
3	ค่าขนม(รายวัน)																																
4	อื่นๆ																																
5																																	
	รวม																																

7. ค่าใช้จ่ายในการศึกษารายเทอม/รายปี

ที่	รายการ	ต่อเทอม	ต่อปี
1	ค่าเทอม/บำรุงการศึกษา		
2	ค่าอาหาร(รายเทอม)		
3	ค่ารถ(รายเทอม)		
4	ค่าสมุด/ปากกา/ดินสอ		
5	ค่าหนังสือ/สื่อการเรียน		

8. ค่าใช้จ่ายต้นทุนการผลิตด้านการเกษตร

ที่	รายการ	ต่อครั้ง	ต่อปี
1	ค่าปุ๋ยเคมี		
2	ค่าจ้างแรงงาน		
3	ค่ายาฆ่าแมลง		
4	ค่าเมล็ดพันธุ์พืช		
5	ค่าน้ำมัน/ค่ารถไถ		

9. ค่าผ่อนชำระหนี้สิน (รวมดอกเบี้ย)

ที่	รายการผ่อนชำระ	ต่องวด	ต่อปี
1	ธ.ก.ส.		
2	สหกรณ์		
3	กองทุนหมู่บ้าน		
4	ค่างวดรถ(ทุกชนิด)		
5	ค่างวดเครื่องใช้ฯ		

10. ค่าใช้จ่ายทางสังคม

ที่	รายการ	ต่อปี
1	กฐิน	
2	งานผ้าป่า	
3	งานบวช	
4	งานแต่งงาน	
5	งานขึ้นบ้านใหม่	

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างสำหรับองค์กรชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง
สำหรับองค์กรชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. ชื่อกลุ่ม/องค์กร.....
2. ที่ตั้งกลุ่ม/องค์กร.....
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 E-mail
3. ชื่อประธานกลุ่ม/องค์กร..... อายุ.....ปี
 วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ปี
 ที่อยู่.....
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 E-mail
4. ชื่อผู้ประสานงานของกลุ่ม/องค์กร..... อายุ.....ปี
 ที่อยู่.....
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 E-mail
5. ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม
 เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. โดยได้รับการสนับสนุนจาก (ส่วนราชการ/หน่วยงานหรือบุคคลใด)
 จาก..... ได้รับการแนะนำจาก.....
 พัฒนาการกลุ่มจากอดีตถึงปัจจุบัน.....

6. อุดมการณ์รวมของกลุ่ม/องค์กร คืออะไร

7. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม คืออะไร

8. การบริหารจัดการกลุ่ม

8.1 โครงสร้างการบริหารกลุ่ม/องค์กร

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำกลุ่ม ประกอบด้วย

1. ประธาน คือ.....
2. รองประธาน คือ.....
3. เลขานุการ คือ.....
4. เหรัญญิก คือ.....
5. ประชาสัมพันธ์ คือ.....
6. คณะกรรมการอื่น จำนวน..... คน

8.2 สมาชิกกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย/ทุน

- 8.2.1 จำนวนสมาชิก.....คน
- 8.2.2 จำนวนเครือข่าย.....กลุ่ม/องค์กร
- 8.2.3 จำนวนเงินของกลุ่ม/องค์กรชุมชน.....บาท รวมจำนวนหุ้น.....หุ้น

9. ประเภทของกิจกรรมกลุ่ม/องค์กรชุมชน

.....

.....

10. กิจกรรมที่กลุ่ม/องค์กรชุมชนประสบผลสำเร็จ

.....

.....

11. กลุ่ม/องค์กรชุมชนมีความรู้เด่น สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่น

.....

.....

12. ผลิตภัณฑ์/สินค้าที่กลุ่มดำเนินงานต่อเนื่องและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

.....

.....

13. กลุ่ม/องค์กรชุมชนมีวิธีในการบริหารจัดการที่ดีอย่างไร

.....

.....

14. ปัญหาอุปสรรคของกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่ประสบอยู่

.....

.....

15. แนวทางแก้ปัญหากลุ่ม/องค์กรชุมชนต้องการแก้ไขให้เป็นจริง

.....

.....

16. ทีมงานหลักของกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมให้ต่อเนื่องระบุ ชื่อ ไม่น้อยกว่า 5 คน

.....

.....

.....

.....

17. ทีมงานร่วมในชุมชนที่จะเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

.....

.....

18. กลุ่ม/องค์กรชุมชนได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรหรือไม่อย่างไร

.....

.....

19. แผนงานที่กลุ่มจะดำเนินการต่อไป 1- 2 ปี กี่อะไร

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....
(.....) สถานที่สัมภาษณ์.....

ภาคผนวก ค
แบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review)

บันทึกหลังการปฏิบัติ(AAR)
 ทบทวนชิ้นงานและเตรียมนำเสนอผลงานตนเอง
 ตามโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน
 วันที่..... เดือน.....พ.ศ.

1. เราวางแผนไว้อย่างไร อะไรคือจุดหมายในการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

2. เมื่อเราดำเนินงานมาในระยะหนึ่งแล้วมีอะไรเกิดขึ้น

ก่อนดำเนินการ	ระหว่างดำเนินการ	หลังดำเนินการ
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

3. สิ่งใดเป็นไปตามแผนที่วางไว้/ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

4. เรามีปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานอะไรบ้าง

.....

5. เราสามารถทำอะไรให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ก่อนดำเนินการ

.....

หลังดำเนินการ

.....

6. มีการจดบันทึกผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ เรื่องอะไร

.....

7. ในการทำงานครั้งต่อไป สิ่งใดที่เราจะปฏิบัติให้แตกต่างจากครั้งที่ผ่านมา

.....

8. ในเดือน..... พ.ศ..... คาดว่าท่านหรือกลุ่มจะนำชิ้นงานมานำเสนอ เล่าเรื่อง หรือ
 แสดงผลงานต่อกลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชนภายนอก และคณะศึกษาศาสตร์ เรื่องอะไร

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ทีมงานผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม.....

ศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชนบ้าน.....

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้กลุ่มองค์กรชุมชน

แบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของกลุ่มองค์กรชุมชน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ประเมินผลความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของกลุ่มองค์กรชุมชนที่ท่านสังกัด

2. ขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง

3. คำตอบของท่านจะเป็นความลับและไม่เกิดผลเสียหายกับตัวท่านแต่ประการใด

4. แบบประเมินฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการจัดการความรู้ของกลุ่มองค์กรชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

คำชี้แจง แต่ละข้อโปรดกาเครื่องหมาย / ใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ตำแหน่ง ☐ ผู้นำชุมชน/สอ.บต.

☐ ผู้นำกลุ่ม

☐ สมาชิกกลุ่ม

2. สมาชิกหมู่บ้านและสมาชิกกลุ่ม

☐ บ้านน้ำเกลี้ยง สมาชิกกลุ่ม

☐ สหกรณ์การเกษตรประชาคมบ้านน้ำเกลี้ยง

☐ ปุ๋ยชีวภาพ

☐ นวดแผนไทย

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

☐ บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา สมาชิกกลุ่ม

☐ ขนมจีน

☐ ออมทรัพย์สัจจะวาจา

☐ ปุ๋ยชีวภาพ

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 การดำเนินการจัดการความรู้ของกลุ่มองค์กรชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่ากลุ่มองค์กรของท่านได้ดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนในแต่ละข้ออยู่ในระดับใดจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แล้วกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความพึงพอใจเพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	กลุ่มองค์กรมีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน		/			

จากตัวอย่างข้างต้น ข้อ 0 ผู้ตอบกา / ในช่องมากแสดงว่าผู้ตอบเห็นว่ากลุ่มองค์กรชุมชนของตนมีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันในระดับความพึงพอใจมาก

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	กลุ่มองค์กรชุมชนของท่านมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาจุดบกพร่องในเรื่องความรู้และใช้กระบวนการที่เป็นขั้นตอนชัดเจนในการแก้ไขจุดบกพร่อง					
2	กลุ่มองค์กรชุมชนของท่านดำเนินการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ					
3	สมาชิกในกลุ่มองค์กรชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความคิดใหม่ ๆ					
4	กลุ่มองค์กรถ่ายทอด สอนงานให้สมาชิกได้เรียนรู้ที่เป็นระบบ					
5	กลุ่มองค์กรเห็นคุณค่าของความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของกลุ่มองค์กรของท่าน					
7	กลุ่มองค์กรเข้าใจถึงศักยภาพของการผลิตและผลิตภัณฑ์ของตนเอง					
8	สมาชิกกลุ่มองค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน					
9	สมาชิกกลุ่มองค์กรใช้การเรียนรู้เสริมสมรรถภาพของกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง					
10	มีการประเมินผลและให้ผลตอบแทนแก่สมาชิก โดยพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มองค์กร					
11	สมาชิกกลุ่มองค์กรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน					
12	กลุ่มองค์กรมีบรรยากาศการเปิดเผยและไว้วางใจซึ่งกันและกัน					
13	สมาชิกกลุ่มองค์กรดำเนินการจัดการความรู้สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์					
14	สมาชิกกลุ่มองค์กรมีการเรียนรู้จากผลที่เกิดขึ้นแล้วนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น					
15	สมาชิกทุกคนรับผิดชอบจัดการความรู้ในองค์กร					
16	การใช้ประโยชน์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล					
17	การจำแนกข้อมูลตามฐานความรู้ในชุมชน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	การใช้เว็บไซต์ของศูนย์จัดการความรู้สำหรับศึกษาและเผยแพร่					
19	ระบบสารสนเทศของกลุ่มองค์กรสามารถให้ข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์					
20	การแลกเปลี่ยนความรู้จากฐานข้อมูลไปสู่การพัฒนางาน					
21	กลุ่มองค์กรได้คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
22	กลุ่มองค์กรมีการกำหนดและใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จประกอบการจัดการความรู้และพัฒนางาน					
23	ตัวชี้วัดการจัดการความรู้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของกลุ่มองค์กร					
24	แสวงหาทรัพยากรให้กับศูนย์จัดการความรู้ของกลุ่มองค์กร					
25	สมาชิกกลุ่มมีผลงานหรือชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบสนทนากลุ่ม

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
1. การมีส่วนร่วม - ร่วมคิด/ร่วมตัดสินใจ - ร่วมทำ - ร่วมรับผล	1. เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรชุมชนเป้าหมาย มีระดับการมีส่วนร่วมระดับใด 2. เพื่อทราบจุดแข็งจุดอ่อนของกลุ่มองค์กรชุมชนเป้าหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มแล้วนำมาวางแผนจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมและศึกษาดูงาน	1. ผู้นำดำเนินการสนทนาตัวแทนกลุ่มและทีมวิจัยแนะนำตนเอง และเขียนประเด็นลงในกระดาษปรีฟติดไว้กลางวงสนทนา 2. ให้ตัวแทนกลุ่มได้เล่าเรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้ดำเนินการสนทนา จดบันทึกข้อมูลลงในกระดาษปรีฟในลักษณะแผนภาพความคิด (Mind Mapping)	- มีการประชุมบ่อยไหม/ใครร่วมฟังบ้าง - เมื่อต้องมีการตัดสินใจ มีวิธีการตัดสินใจอย่างไร? - เมื่อตัดสินใจทำกิจกรรมอะไรชักอย่างร่วมกัน เวลาทำงานทำแบบไหน, แบ่งงานอย่างไร และเมื่อมีปัญหาใครแก้ - รู้สึกอย่างไรกับผลงานของกลุ่มชอบไหม/พอใจหรือไม่	- สี่เมจิก - กระดาษปรีฟ
2. ภาวะผู้นำ	1. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม และการทำงานในฝ่ายต่าง ๆ	1. ตัวแทนกลุ่มและทีมวิจัยชาวบ้านแนะนำตนเอง 2. ให้ตัวแทนกลุ่มได้เล่าเรื่องตามประเด็นคำถาม	- ผู้นำทำอะไร - ทำอย่างไร - พอใจผู้นำที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ เพราะอะไร?	- สี่เมจิก - กระดาษปรีฟ

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
	2. เพื่อทราบถึงการแสดงบทบาทหน้าที่ของผู้นำ ประธานกลุ่มที่ผ่านมา 3. เพื่อทราบถึงการบริหารตนเอง การบริการสังคม และการบริหารของผู้นำ	และตอบคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้ดำเนินการ สนทนาคัดบันทึกข้อมูลลงในกระดานปฐพีในลักษณะ แผนภาพความคิด (Mind Mapping)	- ผู้นำที่ท่านต้องการ - ผู้นำที่ท่านไม่ต้องการ	
3. โครงสร้างกลุ่ม องค์กร ชุมชน	1. เพื่อทราบถึงการบริหารจัดการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติงานร่วมกัน 2. เพื่อทราบถึงพัฒนาการกลุ่มในการปฏิบัติงานร่วมกัน การปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบท	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงในกระดานปฐพีติดไว้กลางวงสนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้นให้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่าเรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจดบันทึกลงในกระดานปฐพี	- กลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนทำอะไรบ้าง - กิจกรรมของกลุ่มมีประโยชน์กับชุมชนอย่างไร - คณะทำงานแบ่งหน้าที่กันอย่างไร, คิดว่าควรจะมีการปรับเปลี่ยนอะไรบ้างหรือไม่	- สี่เมจิก - กระดานปฐพี
4. การประเมินสภาพ ปัญหา	1. เพื่อทราบถึงสถานการณ์ของกลุ่มองค์กรชุมชน เป้าหมาย การปรับตัว แก่ปัญหาและตั้งรับใน	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงในกระดานปฐพีติดไว้กลางวงสนทนา	- ทำไมถึงเลือกทำกิจกรรม - กิจกรรมที่ทำมีผลต่อชีวิตของเด็กในชุมชนอย่างไร? - แผนงานกิจกรรมของกลุ่มคิด	- สี่เมจิก - กระดานปฐพี

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
	สถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้ง ส่วนรวมและตนเอง	2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดานปฐพี	สรุปเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ ใครช่วยคิดหรือเขียน	
5. การระดมทุน	1. เพื่อทราบถึงการ พึ่งตนเอง ความเอื้ออาทร และการแบ่งปัน ผลประโยชน์ 2. เพื่อทราบถึงแหล่งที่มา ของเงินทุน เครื่องมือ อุปกรณ์	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดานปฐพีไว้กลางวง สนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดานปฐพี	- งบประมาณในการดำเนิน โครงการมาจากไหน - ชุมชนมีวิธีการหาทุนในการ ดำเนินกิจกรรมอย่างไร? (ทุนภายใน, ทุนภายนอก) - คนในชุมชนมีส่วนในการ สนับสนุนทรัพยากรในการ ดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง	- สีเมจิก - กระดานปฐพี
6. ทักษะการคิด/การเชิง วิเคราะห์	1. เพื่อทราบถึงวิสัยทัศน์ เป้าหมายระยะสั้นและ ระยะยาวในการทำงาน ร่วมกัน 2. เพื่อทราบถึงสิ่งที่คาดว่าจะ	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดานปฐพีไว้กลางวง สนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น	- ที่ผ่านมามีเหตุการณ์อะไรบ้าง ใหม่ที่ทำให้คนในชุมชนมีการ ประชุมหารือ หรือต้องถกเถียง กันเพื่อหาข้อสรุป - มีเวทีพูดคุยกันบ้างไหม เรื่อง	- สีเมจิก - กระดานปฐพี

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
	จะได้รับจากการทำงาน	ให้ผู้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดาษปรีฟ	อะไร ทำไมถึงต้องประชุม - เรื่องประชุมที่เกี่ยวกับเด็ก การ พึ่งพาตนเอง ลดรายจ่าย เพิ่ม รายได้มีบ้างไหม - ช่องทางการสื่อสารให้สมาชิกได้ เข้าใจ และร่วมในกิจกรรม	
7. การเชื่อมโยงกับผู้อื่น	1. เพื่อทราบถึงช่องทางการ สื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในชุมชนและภายนอก ชุมชน 2. เพื่อทราบถึงจุดเด่นจุด ด้อยของการติดต่อ ประสานงานความร่วมมือ จากอบต. หรือแหล่งอื่น ๆ	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดาษปรีฟติดไว้กลางวง สนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดาษปรีฟ	- ที่ผ่านมามีการเชื่อมโยงกิจกรรม กับใคร เรื่องอะไร - ทำไมถึงไปทำร่วมกัน - คิดว่าการเชื่อมโยงเครือข่ายมี ประโยชน์หรือไม่ อย่างไร - คิดว่าเครือข่ายควรมีบทบาท อย่างไร ควรปรับปรุงอะไร	- สีมะจิก - กระดาษปรีฟ
8. บทบาทของหน่วยงาน สนับสนุน	1. เพื่อทราบถึงกิจกรรมการ เรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุน ให้กลุ่มองค์กรชุมชน ทำงานต่อเนื่อง	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดาษปรีฟติดไว้กลางวง สนทนา	- มีใครเข้ามาทำงานเป็นหมู่บ้าน เราบ้าง - หน่วยงานเหล่านั้นทำอะไร/ทำ อย่างไร	- สีมะจิก - กระดาษปรีฟ

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
		2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดาษปรีฟ ในลักษณะแผนภาพ ความคิด	- มีผลอย่างไรกับชุมชนบ้าง	
9. ความสามารถในการ จัดการงานพัฒนา	1. เพื่อทราบถึงการบริหาร จัดการแรงจูงใจ การ แก้ปัญหาให้บรรลุสำเร็จ 2. เพื่อจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อหาวิธีการที่ดีเลิศ	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดาษปรีฟติดไว้กลางวง สนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้นำหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดาษปรีฟ	- ที่ผ่านมามีกิจกรรมการพัฒนา ชุมชนอะไรบ้าง ที่ภูมิใจ เพราะ อะไร? และมีการจัดการแบบ ไหน ผลงานถึงออกมาดี - ที่ผ่านมากิจกรรมการพัฒนา อะไร ที่สร้างความสนใจใน การทำงาน เพราะอะไร แก้ไข อย่างไร	- สีเมจิก - กระดาษปรีฟ

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
10. องค์ความรู้เด่น	เพื่อทราบถึงความถนัด ความสามารถตามประเภท ของกิจกรรมกลุ่มองค์กร ชุมชน	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดาษปรีฟติดไว้กลางวง สนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้สนทนาหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดาษปรีฟ	- ที่ผ่านมามีสิ่งที่เกิดขึ้นจริงคือ อะไร ทำไมจึงแตกต่างจากที่เคย เป็นอยู่ - สิ่งที่ได้เรียนรู้และวิธีการแก้ไข ความแตกต่างคืออะไร - ใครคือผู้รู้ - ความรู้ที่สร้างขึ้นหรือ แสวงหามาได้อย่างไร - ความรู้ถ่ายทอดอย่างไร - ความรู้มีการสะสมอย่างไร	- สี่เมจิก - กระดาษปรีฟ
11. การจัดการความรู้ของ กลุ่มองค์กรชุมชน	1. เพื่อทราบรูปแบบการ ดำเนินการจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการ ความรู้ที่ง่าย 2. เพื่อนำข้อมูลและ สารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการ สร้างตัวชี้วัด ความสำเร็จการจัดการ ความรู้	1. ผู้ดำเนินการสนทนา เขียนประเด็นลงใน กระดาษปรีฟติดไว้กลางวง สนทนา 2. ตั้งคำถาม และกระตุ้น ให้ผู้สนทนาหรือตัวแทนได้เล่า เรื่องตามประเด็นคำถาม 3. ผู้ช่วยผู้สนทนากลุ่มจด บันทึกลงในกระดาษปรีฟ	- เราวางแผนกันไว้อย่างไร - อะไรคือจุดมุ่งหมายของการ ปฏิบัติงาน - เมื่อเราดำเนินโครงการไประยะ หนึ่งแล้วสิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งใด เป็นไปตามที่วางแผนไว้ ทำไม เป็นเช่นนั้น - สิ่งใดไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้/ ทำไมเป็นเช่นนั้น	- สี่เมจิก - กระดาษปรีฟ

ประเด็น	วัตถุประสงค์	วิธีการ/กิจกรรม	คำถาม	อุปกรณ์
			- เรามีปัญหาอะไร - เราน่าจะสามารถทำอะไรให้ดีขึ้นกว่าเดิม - ในการดำเนินงานครั้งต่อไป สิ่งใดที่เราจะปฏิบัติแตกต่างจากครั้งที่ผ่าน ๆ มาบ้าง - เราเคยสรุปบทเรียน ถอดองค์ความรู้จากการปฏิบัติลักษณะใด - เราเผยแพร่ความรู้เด่นกันอย่างไร	

ภาคผนวก จ
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตาราง 39 ค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้
องค์กรชุมชน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	.6080	14	.7098
2	.4574	15	.7010
3	.4892	16	.6118
4	.6601	17	.7198
5	.4834	18	.5197
6	.4869	19	.4753
7	.7611	20	.4880
8	.5064	21	.4741
9	.4411	22	.4269
10	.4867	23	.5483
11	.4022	24	.5523
12	.5564	25	.5582
13	.6349		

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92

ภาคผนวก ข

สรุปผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและความสอดคล้อง
ระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน
โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

**สรุปผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและความสอดคล้อง
ระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน**

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญ

รูปแบบการจัดการความรู้ ขององค์กรชุมชน	แผนดำเนินงาน	ความเหมาะสมของรูปแบบ(คนที่)					รวม	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
		1	2	3	4	5				
ระยะที่ 1 เตรียมชุมชน	1. ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	2. สร้างทีมและแกนนำ	4	4	5	5	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	3. ศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนและสภาพการจัดการความรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 2 การสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์	4. สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	5. สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ในองค์กรชุมชน	4	5	5	5	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	6. สร้างความเข้าใจกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 3 จัดทำแผน/พัฒนาศักยภาพทีม	7. จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้และแผนความรู้ของกลุ่ม	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	8. พัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์สำหรับผู้จัดเก็บข้อมูล	4	5	5	4	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	9. สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 4 นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน (ยกระดับองค์ความรู้)	10. ส่งเสริมแสวงหาความรู้และศึกษาดูงานการจัดการความรู้ที่ดีเด่น	5	5	5	3	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	11. ทำการสรุปบทวนแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้	5	5	5	3	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	12. ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการจัดการความรู้ของกลุ่มควบคู่กิจกรรมพัฒนางานของกลุ่ม	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	13. การสรุปบทเรียน สะท้อนผลและบทวนแผนการจัดการความรู้ระดับกลุ่ม หมู่บ้านและข้ามหมู่บ้าน	4	5	5	5	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	14. ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ในประเด็นอื่นจนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจน	4	4	5	5	4	22	4.40	.55	เหมาะสมมาก
ระยะที่ 5 ประเมินผลสรุป	15. ประเมินกระบวนการจัดการความรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	16. ประเมินการเรียนรู้ระดับกลุ่มข้ามกลุ่มและข้ามชุมชน	5	5	5	4	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	17. ประเมินการเสริมแรงทางบวกให้รางวัล วุฒิบัตร เผยแพร่ผลงานใน Blog	5	5	5	3	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	18. เวทีสรุปผลการวิจัยของโครงการ	4	5	5	4	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
รวมคะแนนผลการประเมินความเหมาะสมทั้งหมด		84	88	90	81	89	432	4.80	.48	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวม		4.67	4.89	5.00	4.50	4.94	4.80	4.80	.48	เหมาะสมมากที่สุด

**สรุปผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและความสอดคล้อง
ระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน**

2. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนโดยผู้เชี่ยวชาญ

รูปแบบการจัดการความรู้ ขององค์กรชุมชน	แผนดำเนินการ	ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ					รวม	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
		1	2	3	4	5				
ระยะที่ 1 เตรียมชุมชน	1. ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน	5	4	5	5	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	2. สร้างทีมและแกนนำ	4	4	5	5	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	3. ศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนและสภาพการจัดการความรู้	5	5	4	5	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 2 การสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์	4. สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน	5	4	4	5	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	5. สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ในองค์กรชุมชน	4	5	5	5	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	6. สร้างความเข้าใจกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้	5	4	5	5	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 3 จัดทำแผน/พัฒนาศักยภาพทีม	7. จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้และแผนความรู้ของกลุ่ม	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	8. พัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์สำหรับผู้จัดเก็บข้อมูล	4	4	5	5	4	22	4.40	.55	เหมาะสม
	9. สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม	5	4	5	5	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 4 นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน (ยกระดับองค์ความรู้)	10. ส่งเสริมแสวงหาความรู้และศึกษาดูงานการจัดการความรู้ที่ดีเด่น	4	4	5	5	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	11. ทำการสรุปทบทวนแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้	5	5	5	3	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	12. ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการจัดการความรู้ของกลุ่มควบคู่กิจกรรมการพัฒนางานของกลุ่ม	5	4	5	5	5	25	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	13. การสรุปบทเรียน สะท้อนผลและทบทวนแผนการจัดการความรู้ระดับกลุ่ม หมู่บ้านและข้ามหมู่บ้าน	4	4	5	4	5	22	4.40	.55	เหมาะสม
	14. ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ในประเด็นอื่นจนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจน	4	4	5	4	4	22	4.40	.55	เหมาะสม
ระยะที่ 5 ประเมินผลสรุป	15. ประเมินกระบวนการจัดการความรู้	5	4	5	4	4	22	4.40	.55	เหมาะสม
	16. ประเมินการเรียนรู้ระดับกลุ่มข้ามกลุ่มและข้ามชุมชน	5	4	5	4	4	22	4.40	.55	เหมาะสมที่สุด
	17. ประเมินการเสริมแรงทางบวกให้รางวัล วุฒิบัตร เผยแพร่ผลงานใน Blog	5	5	5	5	4	24	4.80	.45	เหมาะสมที่สุด
	18. เวทีสรุปผลการวิจัยของโครงการ	4	5	5	5	4	23	4.60	.55	เหมาะสมที่สุด
รวมผลการประเมินความเหมาะสมทั้งหมด		83	78	88	84	82	415	4.61	.51	เหมาะสมมากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสม		4.61	4.33	4.89	4.67	4.56	4.61	4.61	.51	เหมาะสมมากที่สุด

**สรุปผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและความสอดคล้อง
ระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน**

3. ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนโดยผู้เชี่ยวชาญ

รูปแบบการจัดการความรู้ ขององค์กรชุมชน	รายการดำเนินงานตามแผน	ความสอดคล้องของรูปแบบ					รวม	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
ระยะที่ 1 เตรียมชุมชน	1. ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน	5	5	5	5	4	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	2. สร้างทีมและแกนนำ	5	5	5	4	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	3. ศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กร ชุมชนและสภาพการจัดการความรู้	5	5	5	3	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 2 การสร้าง แรงจูงใจ จิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างวิสัยทัศน์	4. สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการ ทำงานร่วมกัน	5	5	5	4	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	5. สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ใน องค์กรชุมชน	4	5	5	5	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	6. สร้างความเข้าใจกิจกรรมพัฒนาการ จัดการความรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 3 จัดทำแผน/ พัฒนาศักยภาพทีม	7. จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการ ความรู้และแผนความรู้ของกลุ่ม	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	8. พัฒนาความรู้พื้นฐานด้าน คอมพิวเตอร์สำหรับผู้จัดเก็บข้อมูล	3	5	5	3	4	20	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
	9. สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม	4	5	5	5	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 4 นำแผนไป ปฏิบัติและพัฒนางาน (ยกระดับองค์ความรู้)	10. ส่งเสริมแสวงหาความรู้และศึกษาดู งานการจัดการความรู้ที่ดีเด่น	5	5	5	3	4	22	4.40	.55	เหมาะสมมาก
	11. ทำการสรุปทบทวนแผนกิจกรรม พัฒนาการจัดการความรู้	5	5	5	4	5	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	12. ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมใน กระบวนการจัดการความรู้ของกลุ่ม ควบคู่กิจกรรมการพัฒนาของชุมชน	5	5	5	5	5	25	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
	13. การสรุปบทเรียน สะท้อนผลและ ทบทวนแผนการจัดการความรู้ระดับ กลุ่ม หมู่บ้านและข้ามหมู่บ้าน	4	5	5	4	5	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	14. ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และ จัดการความรู้ในประเด็นอื่นจนเกิดองค์ ความรู้ที่ชัดเจน	4	5	5	5	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ระยะที่ 5 ประเมินผลสรุป	15. ประเมินกระบวนการจัดการความรู้	5	5	5	5	4	24	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
	16. ประเมินการเรียนรู้ระดับกลุ่ม ข้ามกลุ่มและข้ามชุมชน	5	5	5	4	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	17. ประเมินการเสริมแรงทางบวกให้ รางวัล วุฒิบัตร เผยแพร่ผลงานใน Blog	5	5	5	3	4	22	4.40	.55	เหมาะสมมากที่สุด
	18. เวทีสรุปผลการวิจัยของโครงการ	4	5	5	3	4	23	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
รวมผลการประเมินความเหมาะสมทั้งหมด		83	90	90	75	89	418	4.64	.61	เหมาะสมมากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสม		4.61	5.00	5.00	4.17	4.44	4.64	4.64	.61	เหมาะสมมากที่สุด

ภาคผนวก ซ
บริบทชุมชน

ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

1. ประวัติหมู่บ้าน

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ที่ 5,11 เดิมอยู่ในพื้นที่ปกครองตำบลโพธิ์ชัย อำเภอกวนช้าง จังหวัดมหาสารคาม ต่อมาได้เปลี่ยนตำบล จากตำบลโพธิ์ชัย มาเป็นตำบลประชาพัฒนา ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย

ประวัติเดิม คือ ประมาณปี พ.ศ. 2422 พ่อกวนเมืองช้าง ได้อพยพผู้คนจากบ้านน้ำคำมาพบทำเลป่าทึบ มีต้นยางใหญ่ ต้นพันชาดมากมาย มีหนองอยู่ตรงกลาง คือ “หนองเหล่า” มีลำห้วยไหลผ่าน มีปลาอุดมสมบูรณ์จึงตั้งหลักปักฐานโดยนำปู่ตามาตั้งศาลไว้สักการบูชา และเรียกชื่อตามบ้านหนองน้ำคือ “หนองเหล่า” (นางสมใจ สิงห์ชนะอง. สัมภาษณ์ : 2548) คน กลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านนี้อพยพมาจากบ้านน้ำคำ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด เหตุที่คนกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะภัยแล้ง และต้องการไปตั้งบ้านแปลงเมืองใหม่ที่อุดมสมบูรณ์กว่าบ้านเก่าเมืองเดิม คนกลุ่มแรก คือ

1. พ่อกวนเมืองช้าง
2. แม่ทา
3. พ่อไชย ศรีมาตย์
4. แม่เหล่าสร้อย

แรกตั้งหมู่บ้าน บ้านหนองเหล่า เขตการปกครองพื้นที่อยู่กับ อำเภอกวนช้าง จังหวัดร้อยเอ็ด จนกระทั่งปี 2480 จึงได้โอนการปกครองขึ้นกับ อำเภอกวนช้าง จังหวัดมหาสารคาม ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2536 หมู่บ้านขยายใหญ่ขึ้นจึงแยกปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ที่ 11

2. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ที่ 5,11 เดิมอยู่ในพื้นที่ปกครองตำบลโพธิ์ชัย อำเภอกวนช้าง จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 131 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 697 คน เป็นชาย 300 คน หญิง 397 คน มีพื้นที่ 2,137 ไร่ สภาพพื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านหนองเหล่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ 1 แห่ง และวัด 1 แห่ง คือ วัดสระบัว

3. สภาพทางนิเวศวิทยา

อาณาเขตติดต่อ

ทิศตะวันออก บ้านคู่น้อย ตำบลคู่น้อย อำเภอกวนช้าง จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก จดบ้านหนองสระ บ้านหนองข่า ตำบลประชาพัฒนา อำเภอกวนช้าง จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ จดบ้านล้นฟ้า ตำบลล้นฟ้า อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด และบ้านโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

การคมนาคม

การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านหนองเหล่า มีเส้นทางที่รถยนต์เข้าถึงได้ 1 ทาง คือ เส้นทางเป็นถนนลาดยางจากอำเภอวาปีปทุม - อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด สำหรับรถยนต์โดยสารประจำหมู่บ้านมี 1 คัน ซึ่งวิ่งระหว่าง บ้านหนองเหล่า - อำเภอวาปีปทุม โดยแต่ละวันจะวิ่งวันละ 1 รอบ คือไปเช้า - เย็นกลับ แต่ในปัจจุบันคนในชุมชนไม่ค่อยใช้บริการกันเท่าที่ควร เนื่องจากคนในชุมชนมีรถส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น จึงไม่นิยมใช้บริการรถโดยสาร เนื่องจากไปสะดวกประกอบกับหมู่บ้านอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอประชาชนจึงนิยมใช้รถส่วนตัว

ลักษณะภูมิอากาศ

บ้านหนองข่ามี 3 ฤดูคือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - มิถุนายน ในฤดูร้อนอุณหภูมิค่อนข้างสูง ร้อนอบอ้าว

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน แต่ได้รับปริมาณฝนเฉลี่ยต่ำกว่าจังหวัดในภาคอีสานรอบ ๆ บริเวณจังหวัดกล่าวคือ ประมาณ 1,111 มิลลิเมตร/ปี

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม - เดือนกุมภาพันธ์ ในฤดูหนาวได้รับลมหนาวจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีลมแรงและหนาวมากในฤดูหนาว

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของบ้านหนองเหล่ามีทั้งเป็นลูกคลื่นและร้อนชื้นที่ราบและที่ลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 150-200 เมตร พื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นแหล่งกำเนิดของเกลือ น้ำ บนชั้นหินทรายและดินเหนียวปริมาณน้ำทดแทน 10-15 แกลลอน ต่อนาที สภาพน้ำดี เหมาะกับพื้นที่ในการเพาะปลูกโอกาสฝนตกน้อยกว่า 60 วันต่อปี บริเวณที่ตั้งบ้านเรือนจะอยู่กึ่งกลางของพื้นที่ที่ทำกิน และเป็นที่ค่อนข้างสูงเลยไปจนถึงทางทิศเหนือและรอบ ๆ หมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านจะใช้พื้นที่เหล่านี้ทำเป็นสวนปลูกพืชชนิดต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะนิยมปลูกหม่อน

ดิน

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ไม่มาก จึงเป็นปัญหาต่อการเพาะปลูกทำให้ผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะข้าวได้ผลผลิตต่ำ ทำให้คนในชุมชนหันไปใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อผลผลิตให้มากขึ้น ส่งผลให้ดินด้อยคุณภาพลงเรื่อย ๆ

ลักษณะแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่มีอยู่ในบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีแหล่งน้ำสาธารณะหนึ่งแห่ง คือหนองเหล่า และอ่างเก็บน้ำหนองไฮ ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และมีคลองส่งน้ำไปยังหมู่บ้านต่างๆ มีน้ำ

ใช้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้แล้วในหมู่บ้านยังมีแหล่งน้ำอื่นๆ อีก คือประปา หมู่บ้านซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้านที่ชาวบ้านใช้อุปโภคในชีวิตประจำวัน

สภาพป่าไม้

ป่าไม้บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา เป็นหมู่บ้านที่ไม่มีป่าไม้เลย ที่พอมืออยู่จะเป็นป่าในบริเวณที่สาธารณะของหมู่บ้าน เช่น คอนปู้ตา ซึ่งเป็นป่าที่เสื่อมโทรมแล้ว

การตั้งถิ่นฐาน

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานไม่ต่างอะไรกับหมู่บ้านในชุมชนทั่วไป คือ ชาวบ้านจะปลูกบ้านเรือนเป็นกระจุกอยู่กลางหมู่บ้านและกระจายออกไปตามวงกว้างของหมู่บ้าน และในปัจจุบันเริ่มมีการกระจายออกไปตามถนนหรือเส้นทางต่างๆ มากขึ้น การสร้างเป็นเรือนของชาวบ้านหนองเหล่า ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านสองชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้เกือบทั้งหมด โดยชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างเป็นปูน และมีการต่อเติมเป็นระเบียงออกด้านข้างของตัวบ้านเพื่อใช้สำหรับเก็บอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น รถไถนา ถังน้ำ รถเข็น และหากบ้านใดมีความพร้อมทางการเงินก็จะสร้างกำแพงเป็นรั้วรอบบ้านอย่างถาวร แต่ในปัจจุบันชาวบ้านนิยมสร้างบ้านปูนชั้นเดียวเพิ่มมากขึ้น

4. ประชากร

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ที่ 5 มีครัวเรือนทั้งหมด 131 ครัวเรือน มีประชากรอาศัยอยู่ทั้งหมด 697 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรที่อยู่อาศัย จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	300	43.04
หญิง	397	56.95
รวม	697	100

ที่มา : แบบสำรวจข้อมูลประชากร ปี 2547

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า บ้านหนองเหล่ามีประชากรทั้งหมด 697 คน และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 56.95 เพศชายร้อยละ 43.04 แสดงว่าประชากรบ้านหนองเหล่าเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

ตาราง 2 แสดงช่วงอายุของประชากรบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ที่ 5,11

ช่วงอายุ (ปี)	ชาย / หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน – 3 ปี	10	1.47
3 ปี – 6 ปี	15	2.20
6 ปี – 12 ปี	97	14.28
12 ปี – 14 ปี	40	5.89
15 ปี – 18 ปี	47	6.92
18 ปี – 50 ปี	411	58.96
50 ปี – 60 ปี	49	7.21
60 ปี ขึ้นไป	30	4.41
รวม	697	100

ที่มา : ผลการประชุมประชาคม ปี 2547

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าประชากรบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ที่มีอายุระหว่าง 18–50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.96 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 6-12 ปี ร้อยละ 14.28 รองลงมาคือช่วงอายุ 50-60 ร้อยละ 7.21 และ 15-18 ปี ร้อยละ 6.92 และช่วงที่มีประชากรน้อยที่สุด คือช่วงอายุ 1 วัน – 3 ปี ร้อยละ 1.47

กลุ่มชาติพันธุ์

ประชากรบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา เป็นคนไทยอีสานทั้งหมด ดังนั้นวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่จึงมีลักษณะวัฒนธรรมไทยอีสาน ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาอีสาน

5. สาธารณูปโภคของหมู่บ้าน

ไฟฟ้า

บ้านหนองข่า มีไฟฟ้าเข้ามาหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยงบประมาณการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในช่วงไฟฟ้าเข้ามาแรกๆ ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน โดยจะมีไฟฟ้าใช้เฉพาะครอบครัวที่มีฐานะดีเท่านั้น และบ้านที่มีฐานะไม่ดีก็จะขอต่อไฟฟ้าจากบ้านญาติมาใช้ก่อน แต่ในปัจจุบันบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 131 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และอัตราค่าไฟฟ้าจะขึ้นอยู่กับการใช้ของแต่ละครัวเรือนโดยปกติค่าไฟฟ้าต่อเดือนจะอยู่ที่เดือนละประมาณ 100-120 บาท

ประปา

ประปาหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยงบประมาณจากกรมโยธาธิการ สร้างขึ้นที่บริเวณศาลากลางบ้าน ทุกครอบครัวของหมู่บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีน้ำประปาใช้ทุกครอบครัว ปริมาณและคุณภาพน้ำก็ดี มีใช้ตลอดทั้งปี โดยปัจจุบันจะคิดค่าใช้น้ำเป็นหน่วยๆ ละ 3 บาท จะเก็บค่าใช้น้ำประปา 1 ครั้ง/เดือน

หอกระจายข่าว

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีหอกระจายข่าวอยู่ 2 แห่ง ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2533 และ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อใช้ในการกระจายข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ตั้งอยู่บ้านผู้ใหญ่บ้าน

6. ครอบครัว

ลักษณะครอบครัวชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย โดยพิจารณาได้ดังนี้

1) ครอบครัวเดี่ยว

ลักษณะครอบครัวเดี่ยวของหมู่บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา จะเริ่มมีให้เห็นมากขึ้น เนื่องจากทุกวันนี้มีลูกแต่งงานแล้ว ถ้าครอบครัวนั้นมีลูกหลายคนก็จะแยกครอบครัวออกไปต่างหาก แต่บางครอบครัวก็ไม่แยกออกเพราะว่าไม่มีคนเลี้ยงดูพ่อแม่ แต่การแยกครอบครัวออกไปบางครั้งเมื่อออกไปทำงานที่อื่นก็จะนำลูกหลานมาฝากไว้กับปู่ย่าเหมือนเดิม

2) ครอบครัวขยาย

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ปรากฏครอบครัวขยายเป็นจำนวนมากคือ ภายในครอบครัวหนึ่งจะอยู่รวมกันทั้งพ่อแม่ ลูก ลูกเขย ลูกสะใภ้ หลาน ลุง ป้า น้า อา อาศัยอยู่ร่วมกัน สาเหตุที่มีครอบครัวขยายเป็นจำนวนมากกว่าครอบครัวเดี่ยว เนื่องมาจากชาวบ้านน้ำเกลี้ยงยังต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพต้องออกไปทำงานต่างถิ่น ก็ต้องอาศัยพ่อแม่เป็นคนเลี้ยงดูลูกหลานให้ จึงก่อให้เกิดครอบครัวขยายเป็นจำนวนมาก

3) ระบบเครือญาติ

จากความสัมพันธ์ในอดีต ชาวบ้านจะมีความสัมพันธ์กันเปรียบเสมือนเป็นญาติพี่น้องกัน มีงานอะไรก็สามารถให้वानบอกกล่าวกันได้ กิจกรรมลงแขกก็ยังมิอยู่ในชุมชน แต่ปัจจุบันเนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจบีบบังคับ ส่งผลให้การให้वानหรือการลงแขกเริ่มมีน้อยลงและมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเงินเข้ามามีบทบาทแทนการให้वानหรือลงแขกเหมือนเช่นแต่ก่อน ทำให้ระบบเครือญาติเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

7. การศึกษา

การศึกษาของชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีโรงเรียน 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ทิศตะวันตกของหมู่บ้าน เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขตที่ 2 มีชื่อว่าโรงเรียนบ้านหนองเหล่า

นอกจากนี้บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ยังมีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัด โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมการศาสนาและองค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ซึ่งเป็นเด็กที่มีช่วงอายุระหว่าง 2-3 ปี โดยเด็กจะเสียค่าเรียนวันละ 1 บาท มีครูพี่เลี้ยงคอยดูแล 2 คน ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ทั้งหมด สำหรับระดับการศึกษาของชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา สามารถจำแนกการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 3 แสดงระดับการศึกษาของชาวบ้านหนองเหล่า – เหล่าราษฎร์พัฒนา

ระดับการศึกษา	กำลังการศึกษา	จบการศึกษา	รวม
ไม่ได้เรียน	-	-	-
ก่อนประถมศึกษา	25	-	25
ป.1 – ป.6	97	368	465
ม.1 – ม.3	40	28	68
ม.4 – ม.6	17	26	43
อนุปริญญา, ปวส, ปกศ.สูง	18	22	40
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	20	36	56
รวม	217	480	697

ที่มา : ข้อมูล กชช.2ค. ปี 2546

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ คือ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในอดีต เด็กนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนมักจะไม่ได้เรียนต่อจึงส่งมาให้ชาวบ้านที่อยู่ในช่วงนั้นมักจะจบการศึกษาแค่ภาคบังคับเท่านั้น จะมีเฉพาะคนที่มีฐานะดีหรือเป็นลูกหลานของข้าราชการเท่านั้นที่มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และคนที่ได้เรียนต่อในช่วงนั้นมักจะได้อะไรมาที่การทำงานที่ดีทำทั้งนั้น

แต่ในปัจจุบันนี้คนในชุมชนได้ให้การส่งเสริมและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยได้ส่งบุตรหลานตัวเองเรียนต่อสูงกว่าภาคบังคับมากขึ้นกว่าเดิม จึงทำให้เด็กในยุคปัจจุบันมีการศึกษาขั้นต่ำที่สุดคือมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหลังจากลูกหลานจบการศึกษาภาคบังคับแล้วก็จะส่งบุตรหลานไปเรียนต่อที่โรงเรียนประชาพัฒนา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล อยู่ห่างจากชุมชนเพียง 5 กิโลเมตร และมีบางส่วนที่ไปเรียนที่โรงเรียนประจำอำเภอ เช่น โรงเรียนวาปีปทุม

8. การสาธารณสุขและอนามัย

การสาธารณสุขและอนามัยของบ้านหนองข่า ซึ่งสามารถพิจารณา ได้ดังนี้

ส้วม

ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา เริ่มใช้ส้วมเมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณและความช่วยเหลือจากกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาจัดตั้ง โดยมีเงินหมุนเวียนให้ชาวบ้านยืมเงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ เสร็จแล้วนำมาคืน โดยไม่มีดอกเบี้ยเพื่อให้ครอบครัวอื่นยืมอีกต่อไป ส่วนแรงนั้นชาวบ้านปิดเปลี่ยนหมุนเวียนช่วยกัน ปัจจุบันชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีส้วมถูกสุขลักษณะใช้ทุกครัวเรือน

โอ่งน้ำ

ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีโอ่งน้ำขนาดบรรจุ 2,000 ลิตร เพื่อใช้เป็นภาชนะบรรจุน้ำฝนหรือไว้ใช้ดื่มในฤดูแล้งทุกครอบครัว และบางครอบครัวยังมีโอ่งน้ำไว้ที่นา ไว้ดื่มในช่วงฤดูทำนาอีกด้วย

ที่รองรับขยะ

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีถังขยะที่ได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะไว้ใช้ทุกครัวเรือน เมื่อปี พ.ศ. 2542 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา

การรักษาพยาบาล

บ้านหนองข่ามีศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศ.ส. มข.) อยู่ 1 แห่ง แต่ชาวบ้านไม่ค่อยนิยมใช้บริการเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลไม่มีความรู้ความสามารถเท่าไรนัก ส่วนใหญ่เมื่อชาวบ้านมีอาการเจ็บป่วยก็จะไปรับการรักษาที่สถานีอนามัยตำบล ซึ่งตั้งอยู่บ้านประชาอาสา ซึ่งเป็นสถานีอนามัยประจำตำบล ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร เพราะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ และถ้ามีอาการหนักอนามัยไม่สามารถรักษาได้ก็จะส่งไปยังโรงพยาบาลอำเภอวาปีปทุมหรือโรงพยาบาลประจำจังหวัด

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีทั้งหมด 4 คน
คือ

1. นายปริญญา สืบสำราญ
2. นายกมล กุณินิตย์
3. นางนันทนา บุญศรี
4. นางจันทิพย์ ชินภักดี

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้ง 4 คนคือ การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานด้านต่างๆ รวมทั้งการสำรวจข้อมูลและสภาพปัญหาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านด้วย

9. ศาสนาประเพณีวัฒนธรรม

ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะเป็นในลักษณะแบบสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และชาวบ้านยังคงปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ชาวบ้านยังคงเชื่อในเรื่องอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเรื่องบาปบุญคุณโทษ ทุกวันพุธชาวบ้านจะนิยมไปทำบุญที่วัดในหมู่บ้าน

วัด

วัดถือได้ว่าเป็นศาสนสถาน เป็นสถานที่สำหรับประกอบงานบุญ งานประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีวัดอยู่ 1 แห่ง คือวัดสระบัว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านมีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ ในบริเวณวัดประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างดังต่อไปนี้

1. ศาลาการเปรียญ 2 หลัง
2. กุฏิ 3 หลัง
3. หอระฆัง 1 หลัง
4. โรงครัว 1 หลัง
5. หอกลอง 1 หลัง
6. เมรุ 1 หลัง

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ 1 หลัง

ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการเป็นแกนนำทางวัฒนธรรมตามฮีต 12 คอง 14 และเป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์และเป็นสถานที่ใช้ในการอบรมของกลุ่มอาชีพต่างๆ ชุมชนให้การอุปถัมภ์วัดในช่วงที่วัดต้องการปัจจัยเพื่อสร้างโบสถ์ หอระฆัง ประตูกำแพง เมรุ ศาลา ชุมชนก็จะจัดหาผ้าป่า กล้าิน กลับมาทอดถวายทุกปี จนกว่าจะสร้างเสร็จ ซึ่งชุมชนจะมีลูกหลานที่ไปทำงานกรุงเทพหรือต่างจังหวัดตลอดทั้งคหบดีที่ไปอยู่ต่างถิ่น ก็จะจัดหาผ้าป่า กล้าิน กลับมาทอดถวายให้หมู่บ้านของตนเองในช่วงเทศกาลต่าง ๆ

ประเพณีพิธีกรรม

ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีประเพณี พิธีกรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เหมือนกับหมู่บ้านในชนบทอีสานทั่วไปคือ ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ซึ่งชาวบ้านหนองข่ายังคงปฏิบัติ ตามประเพณีของทั้งสิบสองเดือน แต่ประเพณีที่เป็นที่นิยมของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงคือ บุญสงกรานต์ ซึ่งจะจัดขึ้นทุกปี

ในด้านของความเชื่อ ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีความเชื่อเรื่องผีปอบและศาลหลักบ้าน ซึ่งสถานที่ตั้งคอนปอบตาของหมู่บ้านจะตั้งอยู่ทิศเหนือของหมู่บ้าน ในช่วงเดือนหกของทุกๆ ปี ชาวบ้านจะทำพิธีเลี้ยงผีปอบ โดยชาวบ้านจะนำสิ่งของมาสงสาลเจ้าปอบและมีหมอมารักษาผี นอกจากนี้ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลพระภูมิหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ทิศตะวันออกของหมู่บ้าน เป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้าน เวลาคนในหมู่บ้านเจ็บป่วยหรือจะไปสอบแข่งขันก็จะมาบนบานศาลกล่าวให้หายป่วยหรือให้สอบได้

10. เศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

ชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือ อาชีพทำนา ควบคู่ไปกับการทำอาชีพเสริมด้านอื่นๆ เช่น ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในปัจจุบัน ชาวบ้านหนองข่า ประกอบอาชีพหลักดังนี้

1. อาชีพทำนา ถือได้ว่าเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 131 ครัวเรือน ประกอบอาชีพทำนาประมาณ 99% ที่เหลือประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการและให้คนอื่นเช่าทำ

ตาราง 4 แสดงการถือครองที่ดินของชาวบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

ขนาดของพื้นที่	จำนวนครัวเรือน
1 – 5 ไร่	14
6 – 10 ไร่	54
11 – 20 ไร่	50
21 – 50 ไร่	12
มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป	3
รวม	131

ที่มา : ข้อมูล กชช. 2 ค. ปี 2546

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ทุกหลังคาเรือนมีที่ทำกิน แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีที่ดินในช่วง 6 – 10 ไร่ มากที่สุด รองลงมาคือ 11-20 ไร่ และต่อมาก็คือมีที่ดินตั้งแต่ 1-5 และ 21-50 ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบ้านยังเช่าที่ดินเพื่อการทำการเกษตรด้วย

การประกอบอาชีพทำนาของชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา จะอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตจะขึ้นอยู่กับธรรมชาติจะเอื้ออำนวย ถ้าปีไหนฝนดีและตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ได้ผลผลิตดี แต่ถ้าปีไหนฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ได้ผลผลิตน้อย ลักษณะการทำนาของชาวบ้านหนองข่าจะเป็นนาดำมากกว่านาหว่าน เนื่องจากได้ผลผลิตดีกว่า แต่ถ้าปีไหนฝนแล้งชาวบ้านจะนิยมทำหว่าน เพราะไม่มีทางเลือกอื่น

ในปัจจุบันนี้ชาวบ้านมีรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปจากเดิมคือ นิยมใช้เทคโนโลยีทุ้มแรงแทนการใช้แรงงานคน เริ่มจากการไถชาวบ้านจะใช้รถไถนาเดินตามแทนการใช้ควายไถ และทุกขั้นตอนการทำงานยังนิยมจ้างแรงงานแทนการขอแรงหรือลงแขกเหมือนในอดีตซึ่งทำให้ต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูงมาก ค่าจ้างคนต่อวันจะอยู่ประมาณวันละ 130 บาท และจ้างเกี่ยวจะตกวันละ 150 บาท และในขั้นตอนการนวดข้าวแต่ก่อนนิยมใช้แรงงานคน แต่ทุกวันนี้ทุกครอบครัวหันมาใช้รถสีข้าว จึงทำให้ต้นทุนในการประกอบอาชีพทำนาสูงขึ้นอีก จึงทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

การประกอบอาชีพเสริม

1) การเลี้ยงสัตว์

กระบือ การเลี้ยงกระบือถือได้ว่าเป็นอาชีพเสริมชนิดหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้กับชาวบ้านเป็นอย่างดี กระบือที่มีอยู่ในหมู่บ้านหนองข่าปัจจุบันมีทั้งหมด 147 ตัว นอกจากการเลี้ยงกระบือจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนเลี้ยงแล้วยังสามารถใช้งานได้อีก แต่ในปัจจุบันคนในชุมชนไม่นิยมเลี้ยงเท่าใดนัก

วัว การเลี้ยงวัวเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่คนในชุมชนบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา นิยมเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ในปัจจุบันบ้านหนองข่ามีจำนวนวัวทั้งหมด 116 ตัว นอกจากการเลี้ยงวัวจะเป็นรายได้เสริมแล้ว มูลของวัวยังนำไปทำเป็นปุ๋ยไว้ใส่नाได้อีกด้วย

เป็ด ไก่ การเลี้ยงเป็ด ไก่ เป็นอาชีพหนึ่งที่คนในชุมชนบ้านเหล่าราษฎรพัฒนาเป็นอาชีพรองจากอาชีพอื่นๆ ชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนาเกือบทุกหลังคาเรือนเลี้ยงไก่และเป็ด ทั้งนี้เลี้ยงเป็นอาชีพรองและเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร แต่ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เป็นอาหารที่เหลือจึงขาย ปัจจุบันในหมู่บ้าน มีไก่จำนวน 1,190 ตัว และเป็ด 401 ตัว

หมู อาชีพเลี้ยงหมูเป็นอาชีพเสริมชนิดหนึ่งที่สร้างรายได้ให้คนในชุมชนเป็นอย่างดี แต่ชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ไม่นิยมเลี้ยงเท่าใดนัก เนื่องจากเลี้ยงยากกว่าสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ และต้องลงทุนสูง มีจำนวน 52 ตัว

2) การเพาะปลูก

การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริมชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนาทำกันสืบมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และสามารถสร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนามีทั้งทำส่วนตัวและรวมกลุ่มกันทำ โดยชาวบ้านได้รับงบประมาณสนับสนุนอุปกรณ์จากองค์การบริหารส่วนตำบลประจักษ์พัฒนา เมื่อปี พ.ศ. 2546 ในการก่อสร้างโรงเลี้ยงไหม 1 หลัง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่สาธารณะของหมู่บ้าน

3) กลุ่มธุรกิจชุมชนหรือกลุ่มอาชีพบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา มีกลุ่มธุรกิจชุมชนอยู่ 6 กลุ่มได้แก่

3.1 กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าพื้นเมืองบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ซึ่งมีสมาชิกในชุมชน 57 คน

3.2 กลุ่มแปรรูปขนมจีนสมุนไพร ซึ่งมีสมาชิกในชุมชนและตำบล 172 คน

3.3 กลุ่มเพาะเห็ด ซึ่งมีสมาชิกในชุมชนและตำบล 78 คน

3.4 กลุ่มป้อนชีวภาพ ซึ่งมีสมาชิกในชุมชนและตำบล 292 คน

3.5 กลุ่มทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งมีสมาชิกในชุมชน 10 คน

3.6 กลุ่มเลี้ยงโค ซึ่งมีสมาชิกในชุมชน 37 คน

4) การค้าขาย การค้าขายในบ้านหนองจำจะเป็นการค้า 4 แห่ง

5) โรงสีข้าว

บ้านเหล่าราษฎรพัฒนามีโรงสีข้าวอยู่ 2 แห่ง เป็นโรงสีขนาด 20 แรงม้า ให้บริการภายในหมู่บ้านค่าบริการในการสีข้าวไม่คิดเงินแต่อย่างใด เพราะเจ้าของโรงสีเพื่อเอารำและปลายข้าวและเลี้ยงหมู เพราะส่วนมากเจ้าของโรงสีจะให้อาหารหมูควบคู่กันไปด้วย เวลาเปิดปิดให้บริการไม่มีกำหนดขึ้นอยู่กับจำนวนข้าวที่สี ข้าวที่นำมาสีเจ้าของโรงสีจะต้องไปเอาเองและเมื่อสีเสร็จก็จะนำมาส่งที่บ้านเจ้าของข้าว ช่วงที่มีคนนำข้าวมาสีมากที่สุดคือ ในช่วงหน้าเทศกาลต่างๆ เช่น บุญข้าวสาก เพราะชาวบ้านจะสีข้าวไว้ไปเยี่ยมญาติตามที่ต่างๆ

6) ภาระหนี้สิน

ชาวบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ส่วนใหญ่ที่หนี้สินและแหล่งเงินทุนที่ชาวบ้านนิยมกู้ยืมคือ สถาบันการเงินในระบบคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส) สาขาอำเภอวาปีปทุม โดยการกู้ยืมจะต้องรวมกลุ่ม กองทุนหมู่บ้าน

นอกจากนี้ชาวบ้านยังกู้ยืมเงินนอกระบบคือนายทุน ทั้งในชุมชนและนายทุนจากภายนอกชุมชนโดยจะเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 บาทต่อเดือน สาเหตุที่ชาวบ้านต้องกู้เงินจากนายทุนเนื่องมาจากไม่มีโฉนดที่ดินหรือกู้ยืมจากนายทุนเพื่อไปใช้หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

สาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ชาวบ้านต้องกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ เนื่องมาจากชาวบ้านต้องนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวและลงทุนในการทำนา แต่เนื่องจากราคาค้นทุนในการผลิตสูงแต่ราคาผลผลิตกับตกต่ำจึงทำให้ชาวบ้านต้องขาดทุน ไม่มีเงินที่จะลงทุนในปีต่อไปจึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาทำทุนต่อไปทำให้เกิดภาระหนี้สินหมุนเวียน ชาวบ้านบางรายจึงไม่สามารถปลดหนี้สินให้ตนเองได้

11. การเมืองการปกครอง

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ตำบลประชาพัฒนา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการเมืองการปกครองออกเป็นดังนี้

บ้านหนองเหล่ามีผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายสม จันดา และบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีผู้ใหญ่บ้านคือ นายเกตุศักดิ์ ชินภักดี และยังเป็นกำนันตำบลประชาพัฒนาด้วย ซึ่งได้รับคัดเลือกขึ้นตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีการกระจายอำนาจการปกครองในรูปของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายชื่อดังนี้

บ้านหนองเหล่า หมู่ที่ 5

1. นายสม จันดา	ประธาน / ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายจำเนียร ลีลาภุค	กรรมการ / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายชาวี พรหมศรี	กรรมการ / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายประเสริฐ เปนเมือง	กรรมการ / ส.อบต.
5. นายนิพล ศรีจุลลา	กรรมการ / ส.อบต.
6. นายปรีชา มุลธิยะ	กรรมการ
7. นายอินทร์ พรหมศรี	กรรมการ
8. นายบุญดี นันทะเสนา	กรรมการ
9. นายสมเดช เปนเมือง	กรรมการ

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ที่ 11

1. นายเกตุศักดิ์ ชินภักดี	ประธาน / กำนัน
2. นายบุญเต็ม สิงห์ฉลาด	กรรมการ / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายวีระพงษ์ มุขดา	กรรมการ / สารวัตรกำนัน
4. นายอุดมศักดิ์ บุญศรี	กรรมการ / ส.อบต.
5. นางดวงใจ เพชรนาवास	กรรมการ / ส.อบต.
6. นายเชื่อน วาริยันต์	กรรมการ

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานภายในหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการวางแผนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยปกติแล้วเมื่อผู้ใหญ่บ้านไปประชุมที่อำเภอมาแล้ว ถ้ามีเรื่องเร่งด่วนหรือมีเรื่องสำคัญก็จะมีการนัดประชุมชี้แจงต่อลูกบ้านทุกวันที่ 3 – 5 ของเดือน

การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน

บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีการรวมกลุ่มกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในปัจจุบันในหมู่บ้านกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่

1. กลุ่มฌาปนกิจศพ
2. กลุ่มออมทรัพย์
3. กลุ่มเลี้ยงหม่อนไหม
4. กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง
5. เกษตรผสมผสาน
6. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
7. กลุ่มร้านค้าชุมชน
8. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน / กองทุนเงินล้าน
9. กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ
10. กลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)
11. กลุ่มเพาะเห็ด
12. กลุ่มแปรรูปขนมจีน

ซึ่งกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ เป็นทั้งกลุ่มที่คนในชุมชนก่อตั้งขึ้นมาเองและหน่วยงานราชการเป็นคนก่อตั้งขึ้นเพื่อรองรับงบประมาณต่างๆ เช่น กลุ่มองค์กรที่ก่อตั้งหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ก่อตั้ง ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน / กองทุนเงินล้าน กลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)

กลุ่มองค์กรที่เกิดขึ้นเองตามความต้องการของชุมชน ได้แก่ กลุ่มฌาปนกิจศพ กลุ่มเลี้ยงหม่อนไหม กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มแปรรูปขนมจีน กลุ่มเกษตรกรรมผสมผสาน

ข้อแตกต่างระหว่างที่มาและการเกิดขึ้นของกลุ่มองค์กรทั้ง 2 ประเภทนี้คือ กลุ่มแรกจะไม่ค่อยมีความยั่งยืนเนื่องจากขาดการขับเคลื่อนของคนภายในชุมชน ส่วนกลุ่มที่สองจะตรงข้ามกันเพราะเกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการของคนส่วนมากในชุมชนจะมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแต่ละกลุ่มองค์กรมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์

- ประธานชื่อ นางทองทอง พุทธรา
- มีสมาชิก 130 คน
- มีทุน 400,848 คน
- มีกรรมการ 12 คน
- ปล่อยเงินกู้ 393,600 บาท ดอกเบี้ย 2 บาท / เดือน

2. กลุ่มเลี้ยงไก่ชน

- ประธานชื่อ นายเสรี สิงห์คะนอง
- ทุน อบต. 30,000 บาท พันธุ์ไก่โรงเรียน
- มีสมาชิก 10 คน
- แม่พันธุ์ 20 ตัว
- ปัจจุบันขาดความรู้ในการเลี้ยง การขยายพันธุ์

3. กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อเยาชน

- ประธานชื่อ นายวิจิต บรรณศรี
- ก่อตั้งปี 2537
- มีสมาชิก 36 คน
- รับทุนจาก สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวาปีปทุม 70,000 บาท ซื้อวัวได้ 14 ตัว
- ปัจจุบันมีทุนดำเนินการ 14,000 บาท
- สมาชิกมีวัวทั้งหมด 25 ตัว สมาชิกต้องส่งเงินค่าวัวคืนปีละ 1,000 บาท

4. กลุ่มเพาะเห็ด

- ประธานชื่อ นางปริญญา สืบสำราญ
- มีสมาชิก 10 คน
- ได้รับทุนจาก อบต. 40,000 บาท / โรงเรือน
- ทุนสมาชิก 7,000 บาท
- ระดมทุนสร้างซ่อมแซมโรงเรือน
- เงินฝากธนาคาร 4,500 บาท

5. กองทุนร้านค้า

- ทุน 150,000 บาท
- มีกรรมการ 15 คน
- มีสมาชิก 101 คน

6. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

- ประธานชื่อ นางสาวล จันดา
- มีสมาชิก 20 คน
- แปรงหม่อน 10 ไร่
- วัสดุอุปกรณ์
- ทุน , โรงเลี้ยงไหม 20,000 บาท

7. กลุ่มเย็บผ้า

- ประธานชื่อ นางภัทรา ขวัญดี
- มีการระดมหุ้น , มีวัสดุอุปกรณ์
- มีสมาชิก 10 คน

8. กลุ่มกองทุน สทบ.

- ประธานชื่อ นายบุคดี นันทะเสนา
- สมาชิก 101 คน
- ทุน 1,000,000 บาท
- หุ้สมทบ 30,000 บาท

9. กลุ่มปฎิชีวิภาพ

- ประธานชื่อ นายประเสริฐ แปนเมือง
- มีสมาชิก 60 คน
- ผู้รู้ 10 คน
- กรรมการ 18 คน
- มีการทดลองทำ 1 ปี
- มีสถานประกอบการ
- ทุนดำเนินการ 14,000 บาท
- มีการเปิดรับสมาชิกเพิ่ม

10. กลุ่มกองทุนฃาปนกิจ

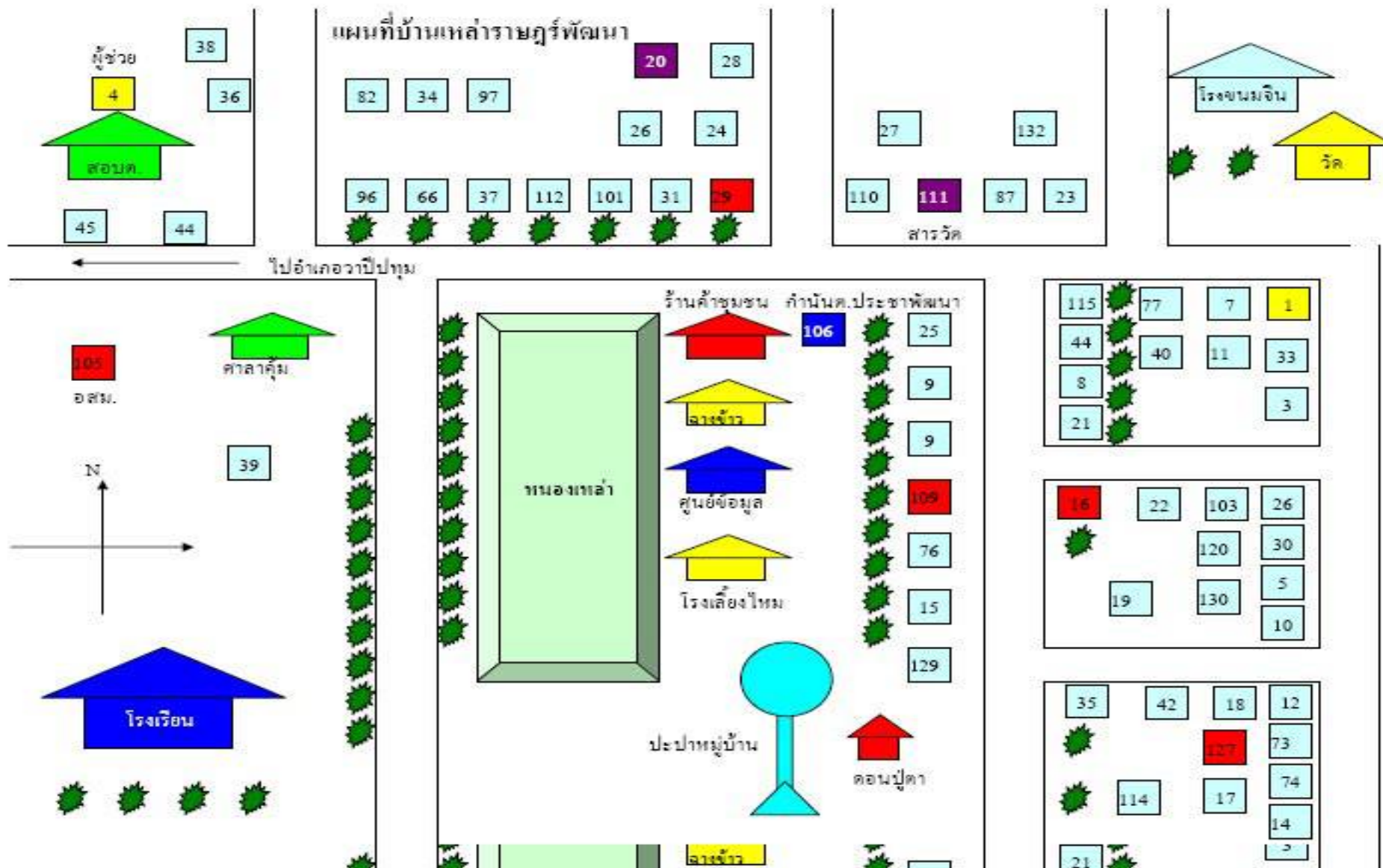
- ประธานชื่อ นายบุคดี นันทะเสนา
- มีสมาชิก 123 คน
- ทุน 12,300 บาท
- ปล่อยกู้กองทุนคอกเบี้ย ร้อยละ 1 บาท / เดือน

11. กลุ่มเลี้ยงโค

- ประธานชื่อ นายประยูร แพนเมือง
- ก่อตั้งปี 2544
- มีสมาชิก 17 คน
- มีวัว 34 ตัว ปัจจุบันขายไป 8 ตัว
- ได้รับทุนจาก อบต. 30,000 บาท จากสมาชิก 40,000 บาท

ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านน้ำเกลี้ยง หมู่ที่ 8 ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ตั้งขึ้นได้ประมาณ 143 ปี ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2401 โดยมีนายเชียงคำ หารี และนางแพงสี หารี (ภรรยา) กับพวกคือ นายเสาร์ เทาดี และนายทองแคน คำขาย เป็นกลุ่มที่มาบุกเบิกตั้งหมู่บ้าน โดยอพยพมาจากบ้านนาข่า เพราะเห็นว่าบริเวณตั้งหมู่บ้านแต่ก่อนเป็นทำเลที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรและมีความอุดมสมบูรณ์และมีหนองจี่เหินตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ซึ่งมีน้ำใช้อุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี สาเหตุที่ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านน้ำเกลี้ยง” เนื่องจาก แต่ก่อนบริเวณที่ตั้งบ้านมีต้นน้ำเกลี้ยงขึ้นเป็นจำนวนมากจึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อต้นน้ำเกลี้ยงจนมาถึงปัจจุบันเริ่มแรกมีจำนวนครัวเรือนเพียง 3 ครัวเรือน ต่อมาจึงมีครอบครัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ และต่อมา วันที่ 12 พฤศจิกายน 2536 จึงแยกหมู่บ้านออกเป็น 2 หมู่คือ บ้านน้ำเกลี้ยงหมู่ที่ 8 และบ้านเวียงชัยหมู่ที่ 11 ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันบ้านน้ำเกลี้ยงมีครอบครัวทั้งหมด 139 ครอบครัว รายชื่อผู้ใหญ่บ้านจากอดีต – ปัจจุบัน

1. นายหมื่นแพง โพธิ์เมือง
2. นายพร สุทธิเกท
3. นายเคน สมบูรณ์
4. นายหา โคตรมี
5. นายพันธ์ ปลายขอก
6. นายชา ทุมดี
7. นายหลวย คำโค
8. นายสง่า ปลายขอก (ซึ่งเป็นคนปัจจุบัน)

สภาพทางนิเวศวิทยา

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ จรด บ้านเวียงชัย ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ จรด บ้านโคกเต่า ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก จรด บ้านดอนแดง ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก จรด บ้านหัวเข้าแตก ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัด

มหาสารคาม

การคมนาคม

การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านน้ำเกลี้ยง มีเส้นทางที่รถยนต์เข้าถึงได้ 3 ทาง คือ
 1) เส้นทางแรก เป็นถนนลาดยางจากบ้านนาข่า ผ่านบ้านคอนแดง ก็จะมาถึงบ้านน้ำเกลี้ยงซึ่งเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ชาวบ้านใช้เดินทางสัญจรไปยังตัวอำเภอ และจังหวัด 2) เส้นทางที่สอง เป็นถนนลูกรังซึ่งแยกออกจากถนนสาย บรบือ – นาइन โดยผ่านบ้านหนองจีแล้วเข้าสู่บ้านน้ำเกลี้ยงเส้นทางนี้คนในชุมชนไม่ค่อยใช้กันเท่าไรเพราะเป็นถนนลูกรังไม่สะดวกเท่าที่ควร 3) เส้นทางที่สาม เป็นถนนลาดยาง โดยแยกมาจากถนนสายบรบือ – นาเชือก เป็นเส้นทางที่คนในชุมชนใช้เดินทางไปยังอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สำหรับรถยนต์โดยสารประจำหมู่บ้านมี 3 คัน ซึ่งวิ่งระหว่าง นาข่า - บรบือ โดยแต่ละวันจะวิ่งวันละ 1 รอบ คือไปเช้า – เย็นกลับ แต่ในปัจจุบันคนในชุมชนไม่ค่อยใช้บริการกันเท่าไรเนื่องจากคนในชุมชนมีรถส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น จึงไม่นิยมใช้บริการรถโดยสาร เนื่องจากไม่สะดวกเพราะรถโดยสารของหมู่บ้านต้องออกแต่เช้าเพื่อมาเข้าคิวที่บ้านนาข่า ซึ่งมีระยะทางห่างกันถึง 4 กิโลเมตร

ส่วนการติดต่อภายในหมู่บ้าน มีถนนสายหลัก 2 เส้นทางคือ เส้นทางที่หนึ่ง เป็นเส้นทางผ่านเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางและ เส้นทางที่สอง เป็นเส้นทางกลางหมู่บ้าน ซึ่งเป็นถนนคอนกรีตและเป็นเส้นทางหลักในหมู่บ้าน

ลักษณะภูมิอากาศ

บ้านน้ำเกลี้ยงมี 3 ฤดูคือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - มิถุนายน ในฤดูร้อนอุณหภูมิค่อนข้างสูง ร้อนอบอ้าว

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน - กันยายน แต่ได้รับปริมาณฝนเฉลี่ยต่ำกว่า จังหวัดในภาคอีสานรอบ ๆ บริเวณจังหวัดกล่าวคือ ประมาณ 1,111 มิลลิเมตรต่อปี

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม - เดือนกุมภาพันธ์ ในฤดูหนาวได้รับลมหนาวจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีลมแรงและหนาวมากในฤดูหนาว

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของบ้านน้ำเกลี้ยงมีทั้งเป็นลูกคลื่นและลอนตื้นที่ราบและที่ลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 150 – 200 เมตร พื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นแหล่งกำเนิดของเกลือ น้ำมันชันหินทรายและดินเหนียวปริมาณน้ำทดแทน 10-15 แกลลอน ต่อนาที สภาพน้ำดี เหมาะกับพื้นที่ในการเพาะปลูกโอกาสฝนตกน้อยกว่า 60 วันต่อปี บริเวณที่ตั้งบ้านเรือนจะอยู่กึ่งกลางของพื้นที่ที่ทำกิน และเป็นที่ค่อนข้างสูงเลยไปจนถึงทางทิศเหนือและรอบๆ หมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านจะใช้พื้นที่เหล่านี้ทำเป็นสวนปลูกพืชชนิดต่างๆ แต่ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะนิยมปลูกหม่อน

ดิน

บ้านน้ำเกลี้ยงมีพื้นที่ทั้งหมด	5,251 ไร่ แบ่งเป็น
พื้นที่ทำนา	4,017 ไร่
พื้นที่ทำสวน	977 ไร่
ที่อยู่อาศัย	120 ไร่
ป่าชุมชน	116 ไร่
ที่สาธารณะของหมู่บ้าน	21 ไร่

ลักษณะดินและคุณภาพของดิน

ลักษณะดินของบ้านน้ำเกลี้ยงส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ไม่มาก จึงเป็นปัญหาต่อการเพาะปลูกทำให้ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าว ได้ผลผลิตต่ำ ทำให้คนในชุมชนหันไปใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น ส่งผลให้ดินด้อยคุณภาพลงเรื่อยๆ

ลักษณะแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่มีอยู่ในบ้านน้ำเกลี้ยงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและชาวบ้านร่วมกันขุดเจาะมีดังนี้

ลำห้วย 2 แห่ง ได้แก่ ลำห้วยห้วย ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านมีน้ำใช้ตลอดปี และลำห้วยยาง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน และในหมู่บ้านยังมีฝายที่สร้างขึ้นกั้นลำห้วยทั้ง 2 อีก 3 แห่ง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง นอกจากนี้แล้วยังมีหนองน้ำหนองน้ำสาธารณะอีก 2 แห่ง คือ หนองอีสานเขียว มีเนื้อที่ 2 ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านมีน้ำตลอดปี แต่น้ำจะมีลักษณะขาวขุ่น คนในชุมชนจึงไม่นิยมนำมาใช้อุปโภคบริโภค แต่คนในชุมชนจะใช้สำหรับเป็นที่หาอาหารจำพวกกุ้ง หอย ปู ปลา เท่านั้น และอีกแหล่งหนึ่งคือหนองสระวัด มีเนื้อที่ 1 ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ในวัด แต่ชาวบ้านไม่นิยมนำมาใช้อุปโภคบริโภค ใช้เฉพาะในวัดเท่านั้น

นอกจากนี้แล้วในหมู่บ้านยังมีแหล่งน้ำอื่นๆ อีก คือประปา หมู่บ้านซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้าน ที่ชาวบ้านใช้อุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน น้ำประปาของบ้านน้ำเกลี้ยงจะมีคุณสมบัติพิเศษกว่าที่อื่นๆ คือใช้ดื่มได้ด้วยและมีน้ำบาดาลอีก 6 แห่ง แต่ในปัจจุบันอยู่ในสภาพใช้การไม่ได้สักแห่ง (สง่า ปลายชอก ; 2547 : สัมภาษณ์)

สภาพป่าไม้

ป่าไม้บ้านน้ำเกลี้ยงมีอยู่ 2 แห่งคือ โลกโปร่งแดง มีพื้นที่ 46 ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน และโลกป่าช้า มีพื้นที่ 52 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ซึ่งป่าทั้งสองแห่งนี้เป็นป่าที่ใช้ร่วมกันกับหมู่บ้านใกล้เคียงได้แก่ บ้านเวียงชัย หมู่ที่ 11 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 9 และบ้านหนองปอ ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก ป่าทั้งสองแห่งนี้เป็นป่าที่ชาวบ้านใช้เพื่อหาของป่า แต่ในปัจจุบันมีสภาพไม่สมบูรณ์เนื่องจากถูกชาวบ้านตัดทำลาย (ก้อม ทุมดี , 2544 : สัมภาษณ์)

การตั้งถิ่นฐาน

บ้านน้ำเกลี้ยงมีลักษณะการตั้งถิ่นฐานไม่ต่างอะไรกับหมู่บ้านในชุมชนทั่วไป คือ ชาวบ้านจะปลูกบ้านเรือนเป็นกระจุกอยู่กลางหมู่บ้านและกระจายออกไปตามวงกว้างของหมู่บ้าน และในปัจจุบันเริ่มมีการกระจายออกไปตามถนนหรือเส้นทางต่างๆ มากขึ้น การสร้างเป็นเรือนของชาวบ้านน้ำเกลี้ยง ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านสองชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้เกือบทั้งหมด โดยชั้นบ้านเป็นไม้ชั้นล่างเป็นปูน และมีการต่อเติมเป็นระเบียงออกด้านข้างของตัวบ้านเพื่อใช้สำหรับเก็บอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น รถไถนา ถังน้ำ รถเข็น และหากบ้านใดมีความพร้อมทางด้านการเงินก็จะสร้างกำแพงเป็นรั้วรอบบ้านอย่างถาวร แต่ในปัจจุบันชาวบ้านนิยมสร้างบ้านปูนชั้นเดียวเพิ่มมากขึ้น

ประชากร

บ้านน้ำเกลี้ยงหมู่ที่ 8 มีครัวเรือนทั้งหมด 139 ครัวเรือน มีประชากรอาศัยอยู่ทั้งหมด 717 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงจำนวนประชากรที่อยู่อาศัย จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	360	50.20
หญิง	357	49.79
รวม	717	100

ที่มา : ข้อมูล กชช 2 ค ปี 2547

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า บ้านน้ำเกลี้ยงมีประชากรทั้งหมด 717 คน และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 49.79 เพศชายร้อยละ 50.21 แสดงว่าประชากรบ้านน้ำเกลี้ยงเพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย

ตาราง 6 แสดงช่วงอายุของประชากรบ้านน้ำเกลี้ยงหมู่ที่ 8

ช่วงอายุ (ปี)	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
0 – 1 ปี	8	2.22	10	2.80	18	2.51
1 ปี – 2 ปี	4	1.11	8	2.24	12	1.67
3 ปี – 5 ปี	4	1.11	13	3.64	17	2.37
6 ปี – 11 ปี	56	15.56	59	16.53	115	16.03
12 ปี – 14 ปี	62	17.22	51	14.29	113	15.76
15 ปี – 17 ปี	65	18.06	50	14.00	115	16.03
18 ปี – 49 ปี	82	22.78	74	20.72	156	21.76
50 ปี – 69 ปี	69	19.17	64	17.93	133	18.55
60 ปี ขึ้นไป	10	2.78	28	7.84	38	5.30

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าประชากรบ้านน้ำเกลี้ยง ที่มีช่วงอายุระหว่าง 18 – 49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.76 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50 – 69 ปี ร้อยละ 18.55 รองลงมาคือช่วงอายุ 6 – 11 และ 15 – 17 ร้อยละ 16.03 และช่วงที่มีประชากรน้อยที่สุด คือช่วงอายุ 1 – 2 ปี ร้อยละ 1.67

กลุ่มชาติพันธุ์

ประชากรบ้านน้ำเกลี้ยง หมู่ที่ 8 เป็นคนไทยอีสานทั้งหมด ดังนั้น วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่จึงมีลักษณะวัฒนธรรมไทยอีสาน ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาอีสาน

สาธารณูปโภคของหมู่บ้าน

ไฟฟ้า

บ้านน้ำเกลี้ยง มีไฟฟ้าเข้ามาหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยงบประมาณการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในช่วงไฟฟ้าเข้ามาแรกๆ ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ทุกหลังคาเรือน โดยจะมีไฟฟ้าใช้เฉพาะครอบครัวที่มีฐานะดีเท่านั้น และบ้านที่มีฐานะไม่ดีก็จะขอต่อไฟฟ้าจากบ้านญาติมาใช้ก่อน แต่ในปัจจุบันบ้านน้ำเกลี้ยงมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 139 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และอัตราค่าไฟฟ้าจะขึ้นอยู่กับการใช้ของแต่ละครัวเรือนโดยปกติค่าไฟฟ้าต่อเดือนจะอยู่ที่เดือนละประมาณ 100 – 120 บาท (จันทร์ พันธุโนราช , 2547 : สัมภาษณ์)

ประปา

ประปาหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยงบประมาณจากกรมโยธาธิการ สร้างขึ้นที่บริเวณศาลากลางบ้าน ทุกครอบครัวของหมู่บ้านน้ำเกลี้ยง มีน้ำประปาใช้ทุกครอบครัว ปริมาณและคุณภาพน้ำก็ดี มีใช้ตลอดทั้งปีและยังสามารถดื่มได้ด้วย โดยปัจจุบันจะคิดค่าน้ำเป็นหน่วยๆ ละ 3 บาท จะเก็บค่าน้ำประปา 1 ครั้งต่อเดือน ผู้ที่รับผิดชอบเก็บค่าน้ำประปามี 2 คนคือ นายคอกกรัก มีใบลา และนายบุญถิ่น เมืองศรี โดยเงินที่ได้จากค่าน้ำจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือเป็นค่าไฟฟ้า และที่เหลือก็จะเก็บไว้เป็นกองทุนหมู่บ้านเพื่อปรับปรุงและซ่อมแซมระบบประปาให้ดีขึ้น ผู้ที่รับผิดชอบเก็บเงินค่าประปาจะได้รับค่าตอบแทนคนละ 200 บาทต่อเดือน (คอกกรัก มีใบลา , 2547 : สัมภาษณ์)

หอกระจายข่าว

บ้านน้ำเกลี้ยง – เวียงชัย มีหอกระจายข่าวอยู่ 2 แห่ง ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2535 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อใช้ในการกระจายข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ถนน

บ้านน้ำเกลี้ยง – เวียงชัย มีถนนสายสำคัญอยู่ 3 เส้นทางคือ

1. ถนนลาดยาง ซึ่งเป็นถนนที่ใช้ติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งมีสภาพใช้การได้ดีและสะดวก
2. ถนนกลางบ้าน เป็นถนนคอนกรีต ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2535 โดยการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า เป็นถนนใช้ติดต่อระหว่างหมู่บ้าน
3. ถนนทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน เป็นถนนลูกรังที่ใช้สัญจรไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงคือบ้านหนองปอ ซึ่งได้รับงบประมาณในการปรับปรุงจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า เมื่อ ปี พ.ศ. 2534

ครอบครัว

ลักษณะครอบครัวชาวบ้านน้ำเกลี้ยง มีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย โดยพิจารณาได้ดังนี้

1. ครอบครัวเดี่ยว

ลักษณะครอบครัวเดี่ยวของหมู่บ้านน้ำเกลี้ยง-เวียงชัย จะเริ่มมีให้เห็นมากขึ้นเนื่องจากทุกวันนี้มีลูกแต่งงานแล้ว ถ้าครอบครัวนั้นมีลูกหลายคนก็จะแยกครอบครัวออกไปต่างหาก แต่บางครอบครัวก็ไม่แยกออกเพราะว่าไม่มีคนเลี้ยงดูพ่อแม่ แต่การแยกครอบครัวออกไปบางครั้งเมื่อออกไปทำงานที่อื่นก็จะนำลูกหลานมาฝากไว้กับปู่ย่าเหมือนเดิม (หลวย คำโค , 2545 : สัมภาษณ์)

2. ครอบครัวขยาย บ้านน้ำเกลี้ยง ปรากฏครอบครัวขยายเป็นจำนวนมากคือ

ภายในครอบครัวหนึ่งจะอยู่ร่วมกันทั้งพ่อแม่ ลูก ลูกเขย ลูกสะใภ้ หลาน ลุง ป้า น้า อา อาศัยอยู่ร่วมกัน สาเหตุที่มีครอบครัวขยายเป็นจำนวนมากกว่าครอบครัวเดี่ยว เนื่องมาจากชาวบ้านน้ำเกลี้ยงยังต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพต้องออกไปทำงานต่างถิ่น ก็ต้องอาศัยพ่อแม่ เป็นคนเลี้ยงดูหลาน ให้ จึงก่อให้เกิดครอบครัวขยายเป็นจำนวนมาก

3. ระบบเครือญาติ จากความสัมพันธ์ในอดีต ชาวบ้านจะมีความสัมพันธ์กัน

เปรียบเสมือนเป็นญาติพี่น้องกัน มีงานอะไรก็สามารถให้वानบอกกล่าวกันได้ กิจกรรมลงแขกก็ยังมีการอยู่ในชุมชน แต่ปัจจุบันเนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจบีบบังคับส่งผลให้การให้वानหรือการลงแขกเริ่มมีน้อยลงและมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเงินเข้ามามีบทบาทแทนการให้वानหรือลงแขกไม่เหมือนเช่นแต่ก่อน ทำให้ระบบเครือญาติเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

การศึกษา

การศึกษาของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงในหมู่บ้าน มีโรงเรียน 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีชื่อว่า โรงเรียนบ้านน้ำเกลี้ยง โดยเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2456 ครูใหญ่คนแรกคือ พระภิกษุโกลัน จันทรา ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 273 คน แยกเป็นจำนวนนักเรียนชาย 133 คน นักเรียนหญิง 140 คน มีครู 12 คน นักการภารโรง 1 คน อาจารย์ใหญ่ชื่อนายโพธิ์ศรี มูลตัน พื้นที่โรงเรียนจำนวน 22 ไร่ 3 งาน 68 ตารางวา มีอาคารเรียนทั้งหมด 3 หลัง

ตาราง 7 แสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนแดงน้ำเกลี้ยง ปี 2545

ชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	16	22	38
อนุบาล 2	20	19	39
ป. 1	13	17	30
ป. 2	25	20	45
ป. 3	16	16	32
ป. 4	22	18	40
ป. 5	10	13	23
ป. 6	11	15	26
รวม	133	140	273

ที่มา : ข้อมูลสถิติจำนวนนักเรียน ปี 2547

นอกจากนี้บ้านน้ำเกลี้ยงยังมีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัด โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมการศาสนา มีจำนวนนักเรียน 43 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีช่วงอายุระหว่าง 2-3 ปี โดยเด็กจะเสียค่าเรียนวันละ 1 บาท มีครูพี่เลี้ยงคอยดูแล 2 คน คือนางผัด แสนบุญศิริ และนางสาวนงลักษณ์ ชุบสุวรรณ ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านน้ำเกลี้ยงเอง เด็กที่เข้ามาเรียนจะมาจากบ้านน้ำเกลี้ยง และชุมชนใกล้เคียงคือบ้านเวียงชัยและบ้านดอนแดง (ผัด แสนบุญศิริ , 2547 : สัมภาษณ์)

สำหรับระดับการศึกษาของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงสามารถจำแนกการศึกษาของชาวบ้านน้ำเกลี้ยง ได้ดังนี้

ตาราง 8 แสดงระดับการศึกษาของชาวบ้านน้ำเกลี้ยง

ระดับการศึกษา	กำลังการศึกษา	จบการศึกษา	รวม
ไม่ได้เรียน	-	-	7
ก่อนประถมศึกษา	23	-	23
ป. 1 - ป.6	113	428	541
ม.1 - ม.3	19	33	52
ม.4 - ม.6	15	19	34
อนุปริญญา, ปวส, ปกศ. สูง	10	13	23
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	21	16	37
รวม	201	509	717

ที่มา : ข้อมูล กชช 2 ค ปี 2547

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับคือ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในอดีต เด็กนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนมักจะไม่ได้เรียนต่อจึงส่งผลให้ชาวบ้านที่อยู่ในช่วงนั้นมักจะจบการศึกษาแค่ภาคบังคับเท่านั้น จะมีเฉพาะคนที่มีฐานะดีหรือเป็นลูกหลานของข้าราชการเท่านั้นที่มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และคนที่ได้เรียนต่อในช่วงนั้นมักจะได้อำนาจหน้าที่การทำงานที่ดีทำทั้งนั้น

แต่ในปัจจุบันนี้คนในชุมชนได้ให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยได้ส่งบุตรหลานตัวเองเรียนต่อสูงกว่าภาคบังคับมากขึ้นกว่าเดิม จึงทำให้เด็กในยุคปัจจุบันมีการศึกษาขั้นต่ำที่สุดคือมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหลังจากลูกหลานจบการศึกษาภาคบังคับแล้วก็

จะส่งบุตรหลานไปเรียนต่อที่โรงเรียนนาข้าววิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล อยู่ห่างจากชุมชนเพียง 5 กิโลเมตร และมีบางส่วนของโรงเรียนที่โรงเรียนประจำอำเภอ เช่น โรงเรียนวาปีปทุม (โพนบูลย์ อ้นทะหา , 2545 : สัมภาษณ์)

การสาธารณสุขและอนามัย

การสาธารณสุขและอนามัยของบ้านน้ำเกลี้ยง ซึ่งสามารถพิจารณา ได้ดังนี้

ส้วม

ชาวบ้านน้ำเกลี้ยง เริ่มใช้ส้วมเมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณและความช่วยเหลือจากกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาจัดตั้ง โดยมีเงินหมุนเวียนให้ชาวบ้านยืมเงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ เสร็จแล้วนำมาคืน โดยไม่มีดอกเบี้ยเพื่อให้ครอบครัวอื่นยืมอีกต่อไป ส่วนแรงงานนั้นชาวบ้านผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนช่วยกันปัจจุบันชาวบ้านน้ำเกลี้ยงมีส้วมถูกสุขลักษณะใช้ทุกครัวเรือน (ดาหวัน บุญคำ , 2547 : สัมภาษณ์)

โอ่งน้ำ

ชาวบ้านน้ำเกลี้ยง มีโอ่งน้ำขนาดบรรจุ 200 ลิตร เพื่อใช้เป็นภาชนะบรรจุน้ำฝนหรือไว้ใช้ดื่มในฤดูแล้งทุกครอบครัว และบางครอบครัวยังมีโอ่งน้ำไว้ที่นาไว้ดื่ม ในช่วงฤดูทำนาอีกด้วย

ที่รองรับขยะ

บ้านน้ำเกลี้ยง มีถังขยะที่ได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะไว้ใช้ทุกครัวเรือน เมื่อปี พ.ศ. 2542 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าว และในหมู่บ้านยังมีเตาเผาขยะที่ได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะ อยู่ 1 แห่ง เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2542 โดยได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าว ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน

การรักษาพยาบาล

บ้านน้ำเกลี้ยงมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ส.ส. มช.) อยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านนายบุญ สุทธิสา เลขที่ 21/1 หมู่ที่ 8 ตำบลนาข้าว อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แต่ชาวบ้านไม่ค่อยนิยมใช้บริการเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลไม่มีความรู้ความสามารถในการรักษาพยาบาลเท่าที่ไร้นักส่วนใหญ่เมื่อชาวบ้านมีอาการเจ็บป่วย ก็จะไปรับการรักษาที่สถานอนามัยบ้านนาข้าว ซึ่งเป็นสถานอนามัยประจำตำบล ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร เพราะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ และถ้ามีอาการหนักอนามัยไม่สามารถรักษาได้ก็จะส่งไปยังโรงพยาบาลอำเภอวาปีปทุมหรือโรงพยาบาลประจำจังหวัดมหาสารคาม

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

บ้านน้ำเกลี้ยงมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีทั้งหมด 4 คนคือ

- 1) นางดาหวัน บุญคำ
- 2) นางดวงใจ ทุมดี
- 3) นายคำพัน นนทะชัย
- 4) นางสาว พิมพ์คำ

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้ง 4 คนคือ การให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการสาธารณสุขด้านต่างๆ รวมทั้งการสำรวจข้อมูลและสภาพปัญหาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านด้วย

ศาสนาประเพณีวัฒนธรรม

ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะเป็นในลักษณะแบบสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และชาวบ้านยังคงปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์ นายรุณเต่า จำประจำหมู่บ้าน ทราบว่าชาวบ้านยังเชื่อในเรื่องอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเรื่องบาปบุญคุณโทษ ทุกวันพระชาวบ้านจะนิยมไปทำบุญที่วัดในหมู่บ้าน (นายรุณ มีวิธี , 2547 : สัมภาษณ์)

วัด

วัดถือได้ว่าเป็นศาสนสถาน เป็นสถานที่สำหรับประกอบงานบุญ งานประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา บ้านน้ำเกลี้ยงมีวัดอยู่ 1 แห่ง คือวัดบ้านน้ำเกลี้ยง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ 30 ตารางวา ในบริเวณวัดประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างดังต่อไปนี้

1. ศาลาการเปรียญ 1 หลัง
2. กุฏิ 1 หลัง
3. หอระฆัง 1 หลัง
4. โรงครัว 1 หลัง
5. หอกลอง 1 หลัง
6. เมรุ 1 หลัง
7. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ 1 หลัง
8. อาคารที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 1 หลัง

ปัจจุบันมีพระจำพรรษาอยู่ 2 รูป เจ้าอาวาสคือ หลวงพ่อจันดี เขมธมโม

ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการเป็นแกนนำทางวัฒนธรรมตามฮีตสิบสอง คองสิบสี่ และเป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ และยังเป็นที่ตั้งของกลุ่มสตรีเช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำเกลี้ยง-เวียงชัย ชุมชนให้การอุปถัมภ์วัดในช่วงที่วัดต้องการ

ปัจจัยเพื่อสร้างโบสถ์ หอระฆัง ประตู กำแพง เฌรุเมศ ศาลา ชุมชนก็จะจัดหาผ้าป่า ถู ถิ่น กลับมาทอดถวายทุกปีจนกว่าจะสร้างเสร็จ ซึ่งชุมชนจะมีลูกหลานที่ไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด ตลอดทั้งคหบดีที่ไปอยู่ต่างถิ่น ก็จะจัดหาผ้าป่า ถู ถิ่น กลับมาทอดถวายให้หมู่บ้านของตนเองในช่วงเทศกาลต่างๆ ในช่วงปีใหม่ 2545 ที่ผ่านมามีชาวบ้านน้ำเกลี้ยงก็ได้ร่วมกันทำบุญต้อนรับผ้าป่าจากกรุงเทพมหานครที่วัดบ้านน้ำเกลี้ยงเพื่อหารายได้ต่อเติมศาลาการเปรียญ(คุณ อัมพร กัง, 2547 : สัมภาษณ์)

ประเพณีพิธีกรรม

ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงมีประเพณี พิธีกรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเหมือนกับหมู่บ้านในชนบทอีสานทั่วไปคือ ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ซึ่งชาวบ้านน้ำเกลี้ยงยังคงปฏิบัติตามประเพณีของทั้งสิบสองเดือนแต่ประเพณีที่เป็นที่นิยมของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงคือ บุญพเวด ซึ่งจะจัดขึ้นในเดือน 3 ของทุกปี

ในด้านของความเชื่อ ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงมีความเชื่อเรื่องผีป่วนและศาลหลักบ้าน ซึ่งสถานที่ตั้งดอนปู่ตาของหมู่บ้านจะตั้งอยู่ทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ในช่วงเดือนหกของทุกๆ ปี ชาวบ้านจะทำพิธีเลี้ยงผีป่วน โดยชาวบ้านจะนำสิ่งของมาปวงสรวงศาลเจ้าปู่ตาและมีหมอจ๋ามาทำพิธีเผาเจ้าบ้านน้ำเกลี้ยงคือนายอรุณ มีวิธี นอกจากนี้ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงยังมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลพระภูมิหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน เป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้าน เวลาคนในหมู่บ้านเจ็บป่วยหรือจะไปสอบแข่งขันก็จะมาบนบานศาลกล่าวให้หายป่วยหรือให้สอบได้ (คุณ คำชาย ,2547 : สัมภาษณ์)

เศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือ อาชีพทำนา ควบคู่ไปกับการทำอาชีพเสริมด้านอื่นๆ เช่นปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในปัจจุบันชาวบ้านน้ำเกลี้ยงประกอบอาชีพหลักดังนี้

1. อาชีพทำนา ถือได้ว่าเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 139 ครัวเรือน ประกอบอาชีพทำนาประมาณ 99 % ที่เหลือประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการและให้คนอื่นเช่าทำ

ตาราง 9 แสดงการถือครองที่ดินของชาวบ้านน้ำเกลี้ยง

ขนาดของพื้นที่	จำนวนครัวเรือน	คิดเป็นร้อยละ
1 – 5 ไร่	-	0
6 – 10 ไร่	56	40.29
11 – 20 ไร่	30	21.58
21 – 50 ไร่	50	35.97
มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป	3	2.16
รวม	139	100

ที่มา : ข้อมูล กชช 2 ค ปี 2547

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านน้ำเกลี้ยงทุกหลังคาเรือนมีที่ดินทำกิน แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีที่ดินในช่วง 6 – 10 ไร่ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.29 รองลงมาคือ 21 – 50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.97 ไร่ และต่อมาก็คือมีที่ดินตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 2.16

ตาราง 10 แสดงการเป็นเจ้าของที่ดิน

ที่ดิน	จำนวนครัวเรือน	คิดเป็นร้อยละ
มีที่ดินเป็นของตนเอง	130	93.52
มีที่ดินแต่เช่า	9	6.47
ไม่มีที่ดิน	-	-
รวม	139	100

ที่มา : ข้อมูล กชช 2 ค ปี 2547

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านน้ำเกลี้ยงมีที่ดินเป็นของตนเอง 130 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.52 และที่เหลือไม่มีที่ดินเป็นของตนเองแต่เช่าที่ดินของคนอื่น 9 หลังคาเรือนคิดเป็นร้อยละ 6.47 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมด

การประกอบอาชีพทำนาของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงจะอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตจะขึ้นอยู่กับธรรมชาติจะเอื้ออำนวย ถ้าปีไหนฝนดีและตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ได้ผลผลิตดี แต่ถ้าปีไหนฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ได้ผลผลิตน้อย ลักษณะการทำนาของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงจะ

เป็นนาคามากกว่านาคห่าน เนื่องจากได้ผลผลิตดีกว่า แต่ถ้าปีไหนฝนแล้งชาวบ้านจะนิยมทำนาคห่าน เพราะไม่มีทางเลือกอื่น

ในปัจจุบันนี้ชาวบ้านมีรูปแบบการทำนาที่เปลี่ยนไปจากเดิมคือ นิยมใช้เทคโนโลยีทุน แรงแทนการใช้แรงงานคน เริ่มจากการไถชาวบ้านจะใช้รถไถนาเดินตามแทนการใช้ควายไถ และทุกขั้นตอนการทำนาก็ยังนิยมจ้างแรงงานแทนการขอแรงหรือลงแขกเหมือนในอดีตซึ่งทำให้ต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูงมาก ค่าจ้างคนต่อวันจะอยู่ประมาณวันละ 130 บาท และจ้างเกี่ยวจะตกวันละ 150 บาท และในขั้นตอนการนวดข้าวแต่ก่อนนิยมใช้แรงงานคน แต่ทุกวันนี้ทุกครอบครัวหันมาใช้รถสีข้าว จึงทำให้ต้นทุนในการประกอบอาชีพทำนาสูงขึ้นอีก ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน แต่ชาวบ้านไม่มีทางเลือกจึงจำเป็นต้องทำ (ทองดี สังขะเมธาวิ , 2557 : สัมภาษณ์)

2. การประกอบอาชีพเสริม

2.1 การเลี้ยงสัตว์

กระบือ การเลี้ยงกระบือถือได้ว่าเป็นอาชีพเสริมชนิดหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้กับชาวบ้านเป็นอย่างดี กระบือที่มีอยู่ในหมู่บ้านน้ำเกลี้ยงปัจจุบันมีทั้งหมด 84 ตัว นอกจากการเลี้ยงกระบือจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนเลี้ยงแล้วยังสามารถใช้งานได้อีก แต่ในปัจจุบันคนในชุมชนไม่นิยมเลี้ยงเท่าใดนัก

วัว การเลี้ยงวัวเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่คนในหมู่บ้านน้ำเกลี้ยงนิยมเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ในปัจจุบันบ้านน้ำเกลี้ยงมีจำนวนผู้เลี้ยงวัวทั้งหมด 69 ครอบครัว มีจำนวนวัวรวม 215 ตัว นอกจากการเลี้ยงวัวจะเป็นรายได้เสริมแล้ว มูลของวัวยังนำไปทำเป็นปุ๋ยไว้ใส่नाได้อีกด้วย

เป็ดไก่ การเลี้ยงเป็ดไก่เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่คนในชุมชนน้ำเกลี้ยงนิยมทำเป็นอาชีพ รองจากอาชีพอื่นๆ ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงเกือบทุกหลังคาเรือนเลี้ยงเป็ดและไก่ มีทั้งเลี้ยงเป็นชีพรองและเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร แต่ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เป็นอาหารที่เหลือจึงขาย

หมู อาชีพเลี้ยงหมูเป็นชีพรองชนิดหนึ่งที่สร้างรายได้ให้คนในชุมชนเป็นอย่างดี ในปัจจุบันบ้านน้ำเกลี้ยงมีหมูอยู่ 23 ตัว จากจำนวนผู้เลี้ยง 2 ครอบครัว เหตุที่ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงไม่นิยมเลี้ยงเท่าใดนัก เนื่องจากเลี้ยงยากกว่าสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ และต้องลงทุนสูง (หลวย คำโค, 2547 : สัมภาษณ์)

2.2 การเพาะปลูก

การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริมชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงทำกันสืบมา ตั้งแต่บรรพบุรุษ และสามารถสร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของชาวบ้านน้ำเกลี้ยงมีทั้งทำส่วนตัวและรวมกลุ่มกันทำ โดยชาวบ้านได้รับงบประมาณสนับสนุน ก่อสร้างโรงเลี้ยงไหมวัยอ่อนจาก กรมส่งเสริมการเกษตรเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งตั้งอยู่ที่สาธารณะของหมู่บ้าน แต่ในปัจจุบันชาวบ้านได้ลงทุนสร้างโรงเลี้ยงไหมตามที่ต้องการมากขึ้นโดยในปัจจุบัน

บ้านน้ำเกลี้ยงมีโรงเลียงไหมทั้งสิ้น 30 โรง รายได้จากการเลียงไหมจะได้จากการขายเส้นไหม และบางคนก็นำมาแปรรูปเป็นผ้าไหมชนิดต่างๆ แล้วจึงนำไปขาย นอกจากจะมีรายได้จากส่วนนี้แล้วในปัจจุบันชาวบ้านจะมีรายได้จากการขายใบหม่อนและผลหม่อนให้กับกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหม่อนน้ำเกลี้ยงเวียงชัยซึ่งทางกลุ่มนำไปแปรรูปเป็นชาใบหม่อน ข้าวเกรียบจากผลหม่อน และไวน์จากผลหม่อนจึงทำให้อาชีพการปลูกหม่อนเลียงไหมเป็นอาชีพเสริมของชาวบ้านอีกอย่างหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านน้ำเกลี้ยงเป็นอย่างดี

3. ธุรกิจชุมชน

บ้านน้ำเกลี้ยงมีกลุ่มธุรกิจชุมชนอยู่ 2 กลุ่มได้แก่

3.1 กลุ่มประชาคมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อนน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ซึ่งมีสมาชิกในชุมชน 42 คน เป็นกลุ่มที่นำผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ เช่น ชาใบหม่อน น้ำผลไม้และไวน์ผลไม้ชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ไวน์มะขามป้อมและข้าวเกรียบจากผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ข้าวเกรียบผลหม่อน ข้าวเกรียบมันเทศ ข้าวเกรียบใบเตย นอกจากนี้ยังมีการผลิตน้ำผลไม้ได้จากไม้ผลที่มีอยู่ในท้องถิ่นอีกด้วย เป็นอาชีพหนึ่งที่ชาวบ้านหันมาให้ความสนใจ โดยเฉพาะการผลิตชาใบหม่อนที่มีการทำอยู่ในกลุ่มแล้ว ยังมีบางครัวเรือนนำไปทำเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในปัจจุบันมีผู้เข้ามาทำงานในกลุ่ม 16 คน และไปผลิตเองที่บ้าน 1 คน รายได้เฉลี่ยของคนมาทำงานประจำประมาณวันละ 110 บาทต่อคน และคนที่ทำเองอยู่บ้านมีรายได้เฉลี่ยวันละ 120 บาท (ดาหวัน บุญคำ , 2545 : สัมภาษณ์)

3.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรร่อนน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ซึ่งมีสมาชิกปัจจุบัน 92 คน เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2541 มีนางรังษิ เทียมมาลา เป็นประธานกลุ่ม โดยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรอำเภอวาปีปทุม กิจกรรมของกลุ่มที่ทำอยู่ในปัจจุบันคือ นำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ ชาใบหม่อนกล้วยอบน้ำผึ้ง โดยเฉพาะชาใบหม่อน สามารถทำรายได้ให้กับสมาชิกเป็นอย่างดี ทำให้สมาชิกที่มาทำงานเป็นประจำมีรายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณ 1,000 บาท บางครอบครัวนำไปผลิตอยู่ที่บ้านตนเองกลายเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือนแล้วนำมาขายให้กับกลุ่มในราคา กิโลกรัมละ 170 บาท วันหนึ่งคนหนึ่งผลิตได้ไม่ต่ำกว่า 1 กิโลกรัม จนทำให้ครอบครัวมีรายได้ ต่อ เดือนประมาณ 3,500 – 4,000 บาท (รังษิ เทียมมาลา , 2547 : สัมภาษณ์)

4. การค้าขาย

การค้าขายในบ้านน้ำเกลี้ยงจะเป็นการค้า 2 ลักษณะคือ

4.1 ร้านขายของชำมีจำนวน 3 ร้านได้แก่

- ร้านนายเรืองศิลป์ ขุนสุวรรณ
- ร้านนางหนูเต็ม ทิ้งโคตร
- ร้านนายพรม อัมมรัง

4.2 ร้านขายอาหารมีจำนวน 2 ร้านได้แก่

-ร้านนายสมเดช แคนเสาร์

-ร้านนางสมัย ปัดสาโก

5. โรงสีข้าว

บ้านน้ำเกลี้ยงมีโรงสีข้าวอยู่ 3 แห่ง เป็นโรงสีขนาดเล็ก เจ้าของโรงสีคือ

นายบุญศรี ลาดห่วย นายสิงห์ ถัดไทย นายคำกลอน โนนตา ให้บริการภายในหมู่บ้านค่าบริการในการสีข้าวไม่คิดเงินแต่อย่างใดเพราะเจ้าของโรงสีเพื่อเอารำและปลายข้าวและเลียงหมู เพราะว่าส่วนมากเจ้าของโรงสีจะเลียงหมูควบคู่กันไปด้วย เวลาเปิดปิดให้บริการไม่มีกำหนดขึ้นอยู่กับจำนวนข้าวที่สี ข้าวที่นำมาสีเจ้าของโรงสีจะต้องไปเอาเองและเมื่อสีเสร็จก็จะนำมาส่งที่บ้านเจ้าของข้าว ช่วงที่มีคนนำข้าวมาสีมากที่สุดคือ ในช่วงหน้าเทศกาลต่างๆ เช่น บุญข้าวสาก เพราะชาวบ้านจะสีข้าวไว้ไปเยี่ยมญาติตามที่ต่าง ๆ (กุน อัมพรกัฏ ,2547 : สัมภาษณ์)

6. ภาระหนี้สิน

ชาวบ้านน้ำเกลี้ยงส่วนใหญ่มีหนี้สินและแหล่งเงินทุนที่ชาวบ้านนิยมกู้ยืมคือสถาบันการเงินในระบบคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาอำเภอบึงสามพัน โดยการกู้ยืมจะต้องรวมกลุ่มกัน และเสียค่าอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี

นอกจากนี้ชาวบ้านยังกู้ยืมเงินนอกระบบคือนายทุน ทั้งในชุมชนและนายทุนจากภายนอกชุมชนโดยจะเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 บาทต่อเดือน สาเหตุที่ชาวบ้านต้องกู้เงินจากนายทุนเนื่องมาจากไม่มีโฉนดที่ดินหรือกู้ยืมจากนายทุนเพื่อไปใช้หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

สาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ชาวบ้านต้องกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ เนื่องมาจากชาวบ้านต้องนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวและลงทุนในการทำนา แต่เนื่องจากราคาค่าต้นทุนในการผลิตสูงแต่ราคาผลผลิตกับตกต่ำจึงทำให้ชาวบ้านต้องขาดทุน ไม่มีเงินที่จะลงทุนในปีต่อไปจึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาทำทุนต่อไปทำให้เกิดภาระหนี้สินหมุนเวียนชาวบ้านบางรายจึงไม่สามารถปลดหนี้สินให้ตนเองได้ (สง่า ปลายชอก, 2547 : สัมภาษณ์)

การเมืองการปกครอง

บ้านน้ำเกลี้ยงหมู่ที่ 8 ตำบลนาข่า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการเมืองการปกครองออกเป็นดังนี้

บ้านน้ำเกลี้ยงมีผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายสง่า ปลายชอก ซึ่งได้รับคัดเลือกขึ้นมาตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เข้ามาดำรงตำแหน่งในวันที่ 23 เดือนมีนาคม 2543 โดยมีการกระจายอำนาจการปกครองในรูปของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายชื่อดังนี้

1. นายสง่า ปลายชอก	ประธาน
2. นายเสาร์ พุฒศรี	รองประธาน
3. นายก้อม ทุมดี	กรรมการ
4. นายไพบูลย์ อันทะหวา	กรรมการ
5. นายทุน อัมมรังก	กรรมการ
6. นายคุณ คำขาย	กรรมการ
7. นายประทวน พุฒดี	กรรมการ
8. นายสุทธา พุฒดี	เลขานุการ
9. นายสมเดช แคลนเสาร์	กรรมการ

คณะที่ปรึกษา

1. นายหลวย คำโค
2. นายมา ทุมดี
3. นายดี อันทะหวา

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานภายในหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการวางแผนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยปกติแล้ว เมื่อผู้ใหญ่บ้านไปประชุมที่อำเภอมาแล้ว ถ้ามีเรื่องเร่งด่วนหรือมีเรื่องสำคัญจะมีการนัดประชุมชี้แจงต่อลูกบ้านทุกวันที่ 5 ของเดือน

บ้านน้ำเกลี้ยงเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่มี 139 ครัวเรือน จึงเป็นเรื่องยากที่จะให้ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านทำหน้าที่เพียงอย่างเดียว เพื่อเป็นการง่ายต่อการปกครองและพัฒนาบ้านน้ำเกลี้ยงจึงได้มีการแบ่งกรปกครองในหมู่บ้านออกเป็นคุ้มอีก 8 คุ้ม โดยยึดหลักการแบ่งคุ้มตามความใกล้ชิดของครอบครัวดังนี้

1. คุ้มสันติสุข	นายเหรียญ ประทุปะมัง	เป็นหัวหน้าคุ้ม
2. คุ้มป่าหวายสัมพันธ์	นายดี อันทะหวา	เป็นหัวหน้าคุ้ม
3. คุ้มหนองไร่ข้าว	นายอาจ อัมมรกา	เป็นหัวหน้าคุ้ม
4. คุ้มศิริประชา	นายเสาร์ พุฒศรี	เป็นหัวหน้าคุ้ม
5. คุ้มหนองจีเหิน	นายเหล่า พุฒศรี	เป็นหัวหน้าคุ้ม
6. คุ้มอนุรักษ์วัฒนธรรม	นายจอน ทุมดี	เป็นหัวหน้าคุ้ม
7. คุ้มสุขสวัสดิ์	นายโฮม สุทธิสา	เป็นหัวหน้าคุ้ม
8. คุ้มสามัคคี	นายเจียม อัมมะกา	เป็นหัวหน้าคุ้ม

บทบาทของหัวหน้าคุ้มคือ เป็นผู้ประสานงานติดต่องานจากทุกฝ่ายร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน เช่นพิจารณาแจกสิ่งของ หรือเก็บเงินทำบุญประจำปีของหมู่บ้าน (สง่า ปลายชอก , 2547: สัมภาษณ์)

องค์กรภายในชุมชน

บ้านน้ำเกลี้ยงหมู่ที่ 8 และบ้านเวียงชัยหมู่ที่ 11 ถึงแม้ว่าจะแยกเขตการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน แต่ด้วยความเป็นหมู่บ้านเดียวกันมาก่อน จึงมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่ทั้งสองหมู่บ้านยังทำร่วมกันอยู่กลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่

1. กลุ่มฌาปนกิจศพ

กลุ่มฌาปนกิจศพบ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยมีนาย ประทวน พุดดีและนางศิริวรรณ ชูสุวรรณ เป็นผู้รับผิดชอบโดยมีสมาชิกในหมู่บ้านทุกคนครบถ้วน หลักการของกลุ่มคือเมื่อสมาชิกกลุ่ม หรือคนในครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งที่เป็นสมาชิกกลุ่ม เสียชีวิต สมาชิกคนอื่นต้องจ่ายเงินเพื่อช่วยงานศพ ๆ ละ 50 บาท หากสมาชิกครอบครัวใดไม่เสีย ติดต่อกัน 3 ครั้ง จะหมดสภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มทันที คณะกรรมการผู้รับผิดชอบจะได้รับ ค่าตอบแทนศพละ 100 บาท (ศิริวรรณ ชูสุวรรณ ,2547 : สัมภาษณ์)

2. กลุ่มออมทรัพย์น้ำเกลี้ยงเวียงชัย

กลุ่มออมทรัพย์น้ำเกลี้ยงเวียงชัย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2535 มีประธานคือ นายก้อม ทุมดี และนายไพบูลย์ อันทะหาว เป็นรองประธาน มีสมาชิก 132 คน กิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มคือ ให้สมาชิกรายวันนำเงินมาออมกับกลุ่ม โดยเปิดให้ออมทุกวันที่ 8 ของทุกเดือน หุ้นละ 10 บาท คนที่เป็นสมาชิกสามารถกู้ยืมได้ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน (ก้อม ทุมดี, 2547 : สัมภาษณ์)

3. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2540 โดยมีนางประสาธ ปลายชอก เป็นประธาน มีสมาชิก 103 คน ผู้ที่จะเป็นสมาชิกต้องลงหุ้นกับกลุ่มคนละ 50 บาท คนละ 1 หุ้นเท่านั้น กิจกรรมของกลุ่มคือ เลี้ยงไหมวัยอ่อนขายให้กับสมาชิกโดยทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรในปี 2541 ก่อสร้างโรงเลี้ยงไหมวัยอ่อน และอุปกรณ์ในการเลี้ยงเป็นเงิน 400,000 บาท การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยใน 1 ปี ทางกลุ่มจะเลี้ยงไหม 8 งวด เปิดโอกาสให้สมาชิกหมุนเวียนกันไปเลี้ยง ปกติงวดละ 8 – 10 คน สมาชิกจะมีรายได้จากการไปเลี้ยงคือ หลังจากหักค่าใช้จ่ายออกแล้วได้เท่าไรหักเข้ากลุ่ม 5 % ของกำไร ที่เหลือสมาชิกที่มาทำงานในงวดนั้นๆ ก็จะนำไปแบ่งปันกัน เมื่อสิ้นปีก็จะนำเงินที่หักเข้ากลุ่ม 5% มาปันผลให้กับสมาชิก 1 ปีจะมีการปันผล 1 ครั้ง (ประสาธ ปลายชอก,2547: สัมภาษณ์)

4. กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ

กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ก่อตั้งขึ้นปี 2534 ประธานกลุ่ม คือ นายหลวย คำโค มีจำนวนสมาชิกกลุ่ม 20 คน ความเป็นมาของกลุ่ม สมาชิกที่มีวัวอยู่แล้วมารวมตัวกัน ก่อตั้งเป็นกลุ่มเพื่อขอความช่วยเหลือจากทางราชการในการขอสนับสนุนเกลือแร่วัคซีน ป้องกันโรค ต่อมาปี 2537 กรมปศุสัตว์ โดยสำนักงานปศุสัตว์ อำเภอกาฬสินธุ์ จึงมีโครงการ ค.ป.ร. โดยให้เงิน

สมาชิก คนละ 70,000 บาทแล้วให้นำมาซื้อวัว คนละ 5 ตัว หรือถ้าใครมีวัวเป็นของตัวเองอยู่แล้วไม่ต้องซื้อก็ได้ แต่ภายในระยะเวลา 15 ปีต้องจ่ายเงินคืนให้หมดทั้งต้นและดอก โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อปี (หลวย คำโค, 2547 : สัมภาษณ์)

5. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2541 ประธานกลุ่มคือนาง รังสิ เทียมมาลา มีสมาชิก 92 คน สถานที่ตั้งกลุ่ม คือบริเวณวัดบ้านน้ำเกลี้ยง กิจกรรมของกลุ่มคือ ผลิตชาเขียวใบหม่อน ถัวยอบน้ำผึ้ง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต้องลงหุ้นๆ ละ 50 บาท แต่ไม่เกิน 1,000 บาท หรือ 20 หุ้น โดยสมาชิกจะมีรายได้จาก 2 ลักษณะคือ รายได้จากการมาทำงานคิดเป็น ชั่วโมงและรายได้จากการปันผลในรอบปี โดยสมาชิกที่มาทำงานเป็นประจำจะมีรายได้ประมาณเดือนละ 800 บาท และรายได้จากการปันผลในรอบปีที่ผ่านมาคือ ปี 2544 ได้หุ้นละ 36 บาท (รังสิ เทียมมาลา, 2547 : สัมภาษณ์)

6. กลุ่มกลองยาว

กลุ่มกลองยาวบ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัยเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2542 มีนายศักดิ์ ศรียงษา เป็นหัวหน้าคณะ โดยเริ่มแรกมีชาวบ้านที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลหาญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว ชื้อกลองยาวบริจาคให้แก่วัดชาวบ้านจึงรวมกลุ่มกันฝึกเล่นจนชำนาญ จึงหารับงานแสดงในงานต่างๆ ทั้งในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง โดยคิดอัตราค่าจ้างดังนี้ คือ ในชุมชนเดียวกันคิดเงิน 1,000 บาท หมู่บ้านภายในตำบลคิดเงิน 1,500 บาท แต่ถ้าไกลออกไปก็คิดตามระยะทางไกลใกล้ สำหรับการจัดสรรผลประโยชน์และรายได้ของกลุ่ม ทุกครั้งหักเงินเข้าส่วนกลาง 20% เพื่อไว้ซ่อมบำรุงและเป็นทุนกลุ่มอีก 80 % นำมาแบ่งให้แก่ชาวบ้าน ขณะที่ไปในงานนั้นๆ ปกติไปแสดงแต่ละครั้งต้องประกอบด้วยสมาชิก 22 – 25 คน (ศักดิ์ ศรียงษา, 2547 : สัมภาษณ์)

7. กลุ่มร้านค้าชุมชน

กลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2524 โดยให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานโดยตำแหน่ง มีสมาชิก 139 ครอบครัว โดยแยกออกเป็น 3 ร้านย่อย ระดมหุ้นจากสมาชิกครอบครัวละ 50 บาท หรือ 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 20 หุ้น จะจ้างคนในชุมชนมารับผิดชอบ 1 คน โดยให้ค่าตอบแทนเป็นร้อยละ 25 บาท จากกำไรที่ขายได้ เวลาที่สมาชิกมาซื้อของก็จะให้ดูปองตามจำนวนเงินที่ซื้อ และสามารถแลกคืนได้เมื่อมีการปันผลในอัตราร้อยละ 10 บาทใน 1 ปี จะมีการปันผล 2 ครั้ง คือ 6 เดือนต่อครั้ง ของที่ขายอยู่ในร้านค้าก็ได้แก่พวกของชำและกับข้าว ของสด ของใช้ ในครัวเรือน (พรม อภิปรัง, 2547 : สัมภาษณ์)

8. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน

กลุ่มธนาคารหมู่บ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2543 นางสมหวัง น้อยบุตร เป็นประธาน มีสมาชิก 109 คน โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเข้ามาส่งเสริมให้สมาชิกเข้ามาฝาก

หุ่นๆละ 10 บาท แต่เดือนแรกต้องไม่ต่ำกว่า 10 หุ่นหรือ 100 บาท เดือนต่อมาให้ฝากเดือนละไม่ต่ำกว่า 1 หุ่น โดยฝากทุกวันที่ 15 ของเดือน ที่ทำการกลุ่มตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 96/1 หมู่ 8 บ้านน้ำเกลี้ยง ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

หลักการฝาก สมาชิกผู้ที่มาฝากเงินจะได้ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ต่อเดือน โดยจำนวนดอกเบี้ยที่ได้แยกออกเป็นให้ผู้ฝาก 60 % กรรมการ 20 % บำรุงธนาคาร 10 % ค่าใช้จ่าย 10 % หลักการยืม ผู้ยืมจะต้องเป็นสมาชิกเท่านั้น การยืมทุกครั้งจะต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คนขึ้นไปและยืมได้ 5% ของเงินฝากตัวเองต้องใช้คืนภายในระยะเวลา 6 เดือน ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียน 235,560 บาท (เรื่องศิลป์ ชุบสุวรรณ , 2547 : สัมภาษณ์)

9. กลุ่มประชาคมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อนน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

กลุ่มประชาคมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อนก่อตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2542 โดยแยกออกมาจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมน้ำเกลี้ยงเวียงชัยกิจกรรมของกลุ่มคือผลิต ข้าวเกรียบและกระหิ้วยี่ปี่และน้ำผลไม้ โดยกลุ่มนี้ได้ย้ายไปตั้งอยู่บ้านเลขที่ 21 เป็นบ้านของนางดาหวัน บุญคำ ซึ่งเป็นประธานกลุ่มกิจกรรมต่อมาในปีเดียวกันประชาคมการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม และได้ตั้งชื่อกลุ่มเป็นกลุ่มประชาคมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อนน้ำเกลี้ยงเวียงชัยแยกออกมาจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมจึงมีการระดมหุ้นใหม่หุ้นละ 50 บาทมีจำนวนทั้งหมด 262 หุ้น จากจำนวนสมาชิก 42 คน ต่อมาปี พ.ศ. 2543 จึงย้ายที่ทำการกลุ่มมาอยู่ที่บ้านเลขที่ 158 หมู่ 8 ของนางหยาด อัมพรกั้ง เป็นสมาชิกกลุ่มซึ่งมีความสะดวกในการผลิต หลังจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเข้าไปส่งเสริมได้ไม่นานก็ทำให้กลุ่มพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การตลาด การเงิน การบัญชี และการบริหารจัดการกลุ่มและกลุ่มมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพิ่มขึ้น ได้แก่ ซาโปหม่อน ข้าวเกรียบผลหม่อน ข้าวเกรียบฟักทอง ข้าวเกรียบมันเทศ กระหิ้วยี่ปี่ น้ำผลไม้ชนิดต่าง ได้แก่ น้ำผลหม่อน น้ำลูกค้อ ไวน์สมอ ไวน์ผลหม่อนจากการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและพัฒนาอยู่เรื่อยๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มบางชนิด ได้แก่ ข้าวเกรียบ และกระหิ้วยี่ปี่ได้รับคุณภาพจากองค์การอาหารและยา ในปี พ.ศ. 2543

ต่อมาปี พ.ศ. 2544 กลุ่มได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) เพื่อสร้างอาคารประกอบการอย่างถาวรเป็นเงิน 130,000 บาท ซึ่งเป็นอาคารประกอบการของกลุ่มในปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 176 หมู่ 8 ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไปหม่อนในเชิงธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน
2. เพื่อสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน
3. เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

กลุ่มมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อน และจากผลไม้อื่น ๆ ทั้งนักวิชาการและสมาชิกกลุ่ม ที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งสมาชิกกลุ่มได้มีศึกษาอบรมความรู้ด้านการผลิตหลายครั้งดังกล่าวแล้ว และได้นำความรู้ที่ได้มาทดลองจนประสบความสำเร็จและได้ขยายผลไปสู่การคิดค้น วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่หลายอย่าง เช่น สมาชิกกลุ่มได้ฝึกอบรมทักษะการผลิตน้ำผลไม้จากหม่อน และได้นำความรู้มาทดลองผลิต ได้พัฒนาฝีมือ คุณภาพผลผลิตจนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยมีการจดบันทึกวิธีการทำและส่วนผสม จนมีสูตรเป็นของตนเอง จากนั้นก็ได้ขยายผลไปยังผลไม้ชนิดอื่น ๆ ที่มีในท้องถิ่น เช่น ลูกค้อ หนามเฒ่า ลูกโหม่ง ลูกหว้า องุ่นป่า เป็นต้น โดยใช้หลักการเดียวกับการผลิตน้ำผลไม้จากผลหม่อน มีการคิดค้นวิธีการทำและส่วนผสมที่เหมาะสมกับผลไม้ชนิดนั้นๆ จนได้รับสาคติเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั้งในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และต่างจังหวัด เช่น น้ำลูกค้อ น้ำหนามเฒ่า น้ำองุ่นป่า ไวน์หนามเฒ่า ไวน์ลูกค้อ และไวน์องุ่นป่า ซึ่งได้รับความนิยมมากในขณะนี้ จะเห็นได้จากการไปออกร้านที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ วันที่ 29 พฤศจิกายน - 9 ธันวาคม 2544 สินค้าที่ขายดีอันดับหนึ่งคือ ไวน์ลูกค้อ ไวน์หนามเฒ่า ไวน์องุ่นป่า น้ำผลไม้หม่อน ชาใบหม่อน และข้าวเกรียบ ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า การนำเอาผลไม้ที่มีในท้องถิ่นดังกล่าวมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยการนำเอาวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันเป็นการพึ่งตนเองได้อีกทางหนึ่ง ทั้งยังเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่หลากหลายรูปแบบ ที่สามารถอนุรักษ์และถ่ายทอดต่อไป เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อชุมชนที่เข้มแข็งได้ในอนาคต

กลุ่มสามารถสร้างเวทีการเรียนรู้ให้คนในชุมชนที่เป็นสมาชิกใหม่มีความสนใจที่จะมาทำงานที่สถานประกอบการ และผู้สนใจทั้งเยาวชน โรงเรียนมัธยมและประถมศึกษา ได้มาเรียนรู้ฝึกปฏิบัติในวันหยุดราชการที่กลุ่มในช่วงที่ผ่านมาจำนวน 10 คน นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่ชุมชนอื่นๆ บุคคลอื่นๆ มาศึกษาดูงาน ตลอดทั้งสถาบันวิชาการ มหาวิทยาลัย มหาสารคามได้ส่งนิสิตปริญญาสาขาวิชาเอกพัฒนาชุมชนไปฝึกงานที่กลุ่มเป็นเวลา 60 วัน บ่งบอกถึงศักยภาพของกลุ่มที่สามารถดำเนินกิจการอุตสาหกรรมชุมชนได้อยู่ในระดับดี เป็นที่เชื่อถือของสถาบันวิชาการ จากความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม ส่งผลให้กลุ่มมีความรู้ความเข้าใจ สามารถที่จะดำเนินงานอุตสาหกรรมชุมชนได้ตามสภาพของท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายของโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1) กลุ่มมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การประชุมวางแผน คิด และจัดทำแผนธุรกิจให้สมาชิกกลุ่มได้ลงมือปฏิบัติเป็นฝ่ายงานและเป็นไปในลักษณะมีส่วนร่วม ทุกคนมีความ

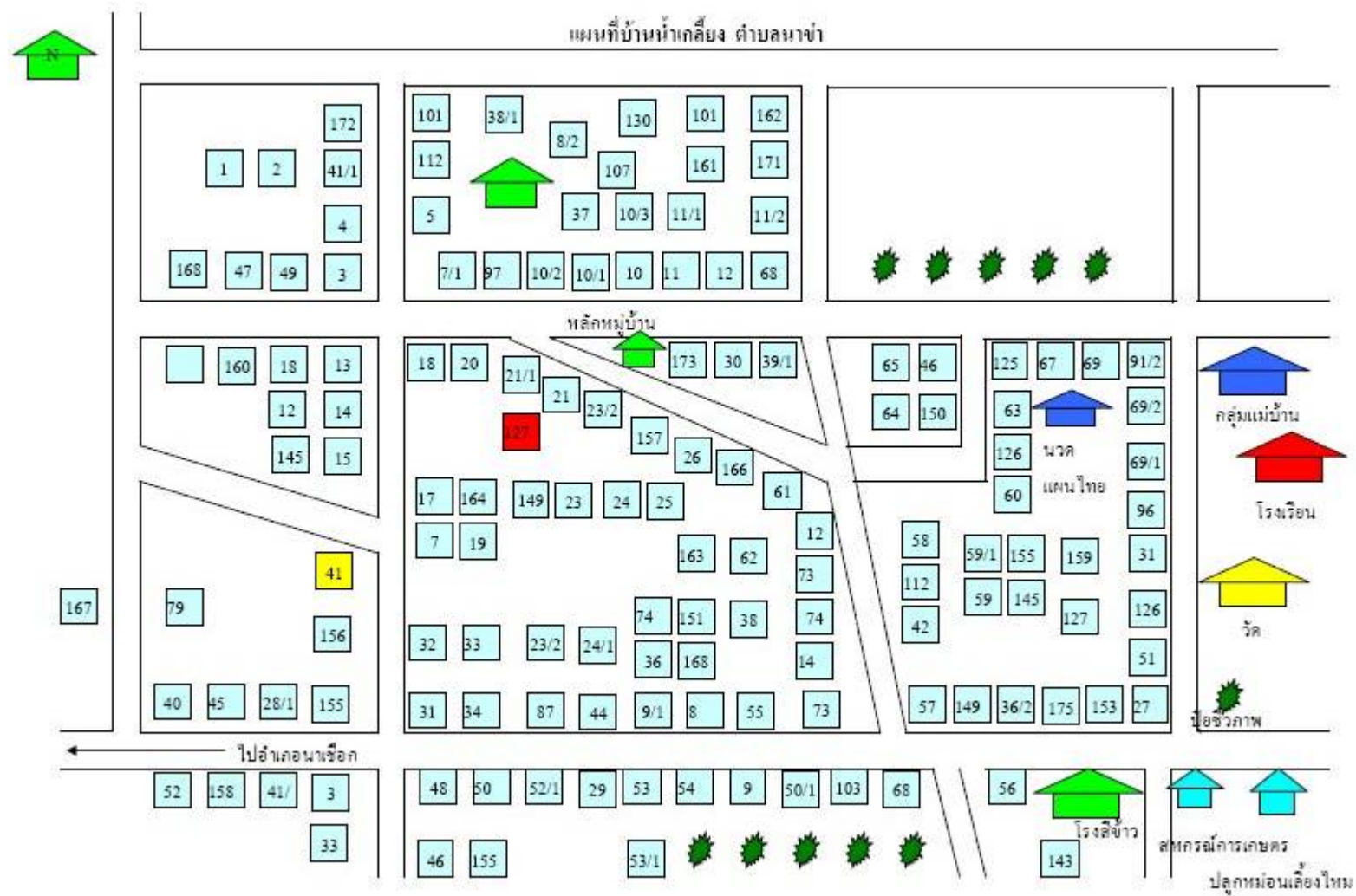

ตระหนักถึงการเป็นเจ้าของกิจการของชุมชน ร่วมกันจัดกลุ่มที่มีกิจกรรมทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างองค์ความรู้ในส่วนที่กลุ่มสนใจและรู้จักจริง สามารถถ่ายทอดให้คนในชุมชน เขวชนได้ ตลอดจนขยายผลไปยังชุมชนใกล้เคียงในลักษณะเครือข่ายวัตถุดิบและแรงงานที่จะเป็นการเชื่อมโยงให้เกิดการผลิต แปรรูปสินค้าได้อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

2) กลุ่มมีผู้นำที่ผู้เสียสละ ทุ่มเทกำลังใจ กำลังกาย มีวิสัยทัศน์ มองภาพของงานตลอดแนวและยังเป็นคนวัยหนุ่ม จึงสนใจในการศึกษาความรู้ในเรื่องตลาดและการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และความร่วมมือกับองค์กรชุมชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการดำเนินงานธุรกิจและอุตสาหกรรมชุมชน สามารถสร้างสถานประกอบการของกลุ่มได้อีก 1 หลัง ใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่จะถ่ายทอดอุตสาหกรรมชุมชน การบริหารจัดการ กลุ่มการผลิต การตลาด การเงินและการบัญชี ตลอดจนเทคนิคเฉพาะเรื่อง เช่น การเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากภายนอก สูตรในการผลิตอาหารในแต่ละประเภท

3) กลุ่มได้ออกเปิดตัวประชาสัมพันธ์คุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามประเภทสินค้า ที่ผลิตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ ทำให้มีตลาดกว้างขวางซึ่งต้องมาปรับกลยุทธ์ในการผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

ภาคผนวก ฅ
เว็บไซต์ศูนย์จัดการความรู้องค์กรชุมชน

ฐานความรู้ขององค์กรชุมชน

❖ กลุ่มชนจีนสมุนไพร ❖

ชื่อกลุ่ม / องค์กร กลุ่มแปรรูปสมุนไพรจีน

ที่ตั้งกลุ่ม / องค์กร บ้านเลขที่ 53 หมู่ 11 บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ตำบลประชาพัฒนา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44120

โทรศัพท์ 0 81 - 057836

โทรสาร

E-mail

❖ แขนงปฏิบัติการกลุ่มแปรรูปสมุนไพรจีน บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ต.ประชาพัฒนา อ.น้ำขุ่น จ.มหาสารคาม

❖ ทำเนียบแกนนำกลุ่ม ❖

	นายยุทธ วารินทร์ ประธานกลุ่ม		นางทองใบ ทองนาก ฝ่ายผลิต
	นางคำพิล จันทวฤทธิ์ ฝ่ายผลิต		นางพวย พิลากุล ฝ่ายการตลาด
	นางสัมพันธ์ ศำภาริม		นางดวงใจ เพชรนาวาส

กลุ่มชนจีนสมุนไพรบ้านเหล่าราษฎร์

Knowledge Management for Self-reliant Communities Center

ศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน

DKMSC
Developing a Knowledge Management Model of Self-reliant Communities

ลาติตย์ที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2550

หน้าหลัก | เกี่ยวกับ DKMSC | องค์การชุมชน | ศูนย์จัดการความรู้ | เครือข่าย

ฐานความรู้ขององค์กรชุมชน

บ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

❖ กลุ่มนวดแผนไทย ❖

❖ กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ ❖

❖ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ❖

องค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

●● ฐานความรู้ขององค์กรชุมชน

❖ กลุ่มนวดแผนไทย ❖

ชื่อกลุ่ม / องค์กร กลุ่มนวดแผนไทย อบประคบ สมนไพร

ที่ตั้งกลุ่ม / องค์กร บ้านเลขที่ 18 หมู่ 8 บ้านน้ำเกลี้ยง ตำบลนาข่า อำเภอลำปำ
จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44120

โทรศัพท์ 0 87 -9523267

โทรสาร

E-mail

 แผนปฏิบัติการกลุ่มสมุนไพรประคบ อบ นวดแผนโบราณ บ้านน้ำเกลี้ยง ต.นาข่า อ.ลำปำ จ.มหาสารคาม

❖ ทำเนียบแกนนำกลุ่ม ❖

นายทอง กลางนา
ประธานกลุ่ม

นางสมัย ปีสลาโ
ประธานชั้นนั้

นางอรรธรม แก้วมณี
ทรัพย์

นางกำพอง ทาริ
เลขานุการกลุ่ม

นางสุดเสียม บุญคำ
ผู้ช่วยเลขานุการกลุ่ม

กลุ่มนวดแผนไทยบ้านน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

ภาคผนวก ณ
ผู้ร่วมวิจัย

ผู้อำนวยการความสะดวกบ้านน้ำเกลี้ยง

รายละเอียด		
ชื่อ-สกุล	นางดาหวัน บุญคำ	นางสมย์ ปีสทาโก
ตำแหน่ง	ประธานสหกรณ์การเกษตรฯ	ประชาสัมพันธ์กลุ่มนวดแผนไทย
อายุตัว (ปี)	37	40
วุฒิทาง/การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย	มัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้อำนวยการความสะดวกบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

รายละเอียด		
ชื่อ-สกุล	นางดวงใจ เพชรนาวาส	นายเอียน วาริยันต์
ตำแหน่ง	เลขานุการกลุ่มออมทรัพย์/ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	ประธานศูนย์จัดการความรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
อายุตัว (ปี)	37	60
วุฒิทาง/การศึกษา	ม.6	ม.3

ผู้ปฏิบัติงานกลุ่มหลักบ้านน้ำเกลี้ยง

รายละเอียด				
ชื่อ-สกุล	นางสมย์ อันทะหา	นายทุน อัมปรกั๋ง	นายดอกรัก มีโปลา	นายทอง กลางนา
ตำแหน่ง	เลขานุการกลุ่มสหกรณ์ การเกษตรฯ	ประธานกลุ่มปุ๋ย ชีวภาพ	ประธานกลุ่มปลูก หม่อนเลี้ยงไหม	ประธาน กลุ่มนวดแผนไทย
อายุตัว (ปี)	43	57	52	74
วุฒิทาง/ การศึกษา	ป.4	ป.4	มัธยมศึกษาตอนต้น	ป.4

ผู้ปฏิบัติงานกลุ่มหลักบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

รายละเอียด				
ชื่อ-สกุล	นางละมุล สิบสำราญ	นายชอุทธิ์ วาริยันต์	นายศราวุธ จิตฤทธิ์	นายสมเดช แปนเมือง
ตำแหน่ง	ประธานกลุ่มออมทรัพย์	ประธานกลุ่มแปรรูป ขนมจีน	กรรมการกลุ่มข้าว ปลอดสารพิษ	ประธานกลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม
อายุตัว (ปี)	50	55	45	62
วุฒิทาง/ การศึกษา	ป.4	ป.4	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ป.4

ผู้ประสานบ้านน้ำเกลี้ยง

รายละเอียด		
ชื่อ-สกุล	นายสง่า ปลายชอก	นางทองจันทร์ คำชาย
ตำแหน่ง	ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานศูนย์จัดการความรู้	กรรมการกลุ่มปฎิชีวภาพ/สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล
อายุตัว (ปี)	49	43
วุฒิทาง/การศึกษา	ป.4	อนุปริญญา

ผู้ประสานบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

รายละเอียด		
ชื่อ-สกุล	นายเกตศักดิ์ ชินภักดี	นายชารี พรหมศรี
ตำแหน่ง	กำนันตำบลประชาพัฒนา	ประธานกลุ่มปฎิชีวภาพ
อายุตัว (ปี)	52	48
วุฒิทาง/การศึกษา	กศน.	กศน.

ผู้จัดบันทึกข้อมูลบ้านน้ำเกลี้ยง

รายละเอียด		
ชื่อ-สกุล	นายคมสันต์ บุญคำ	นางสุกัญญา สุนิสา
ตำแหน่ง	ผู้จัดเก็บข้อมูล	ผู้จัดเก็บข้อมูล
อายุตัว (ปี)	16	32
วุฒิทาง/การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	ม.3

ผู้จัดบันทึกบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

รายละเอียด		
ชื่อ-สกุล	นางสาวจิราวรรณ เพชรนาวาส	นายบุญชู จันทะฤทธิ์
ตำแหน่ง	ผู้จัดเก็บข้อมูล	ผู้จัดเก็บข้อมูล
อายุตัว (ปี)	16	47
วุฒิทาง/การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	มศ.3

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key Informants) บ้านน้ำเกลี้ยง

รายละเอียด						
ชื่อ-สกุล	นางดวงใจ ทุมดี	นางสมัย อันทะหา	นางสุกัญญา สุนิสา	นายสุธา นุดติ	นางอรรรารณ แก้วมณี	นางคำพอง หารี
สถานะภาพ	ผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้าน/ กรรมการกลุ่ม ปฏิจิวภาพ	เลขานุการ กลุ่มสหกรณ์ การเกษตร	กรรมการศูนย์ จัดการความรู้ ขององค์กร ชุมชน	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบล	เหรียญญิกกลุ่ม สมุนไพร ประคบอบนวด แผนไทย	กรรมการ สหกรณ์ เกษตร
อายุตัว (ปี)	42	43	36	48	31	30
วุฒิทาง การศึกษา	ม.3	ป.4	ม.3	ม.3	ม.6	ป.4

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key Informants) บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

รายละเอียด						
ชื่อ-สกุล	นายนุดติ นันทเสนา	นายเดิม สิงห์นลาด	นางพยอม โพธิ์ชัยชัย	นางสัมพันธ์ คำ เจริญ	นางนันทนา บุญศรี	นายจำเนียร ลีลาฤด
สถานะภาพ	รองประธาน กลุ่มผู้นำชุมชน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ กรรมการกลุ่ม	กรรมการ กลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม	กรรมการกลุ่ม ขนมจีน สมุนไพร	กรรมการกลุ่ม ออมทรัพย์	สมาชิก องค์การ บริหารส่วน ตำบล
อายุตัว (ปี)	61	65	59	34	42	52
วุฒิทาง การศึกษา	ม.3	นักธรรมชั้นเอก	กศน.	ป.4	ป.4	ม.3

ภาคผนวก ก
การศึกษารูปแบบปัจจุบันและปัญหาขององค์กรชุมชน

บ้านน้ำเกลี้ยง ตำบลนาข่า อำเภอลำปุม จังหวัดมหาสารคาม

1. กลุ่มนวดแผนไทย

1.1 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
- ยังไม่มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน	- ขาดการประชุมประสานงานอย่างต่อเนื่องของสมาชิก	- การทำงานขาดประสิทธิภาพ - กลุ่มไม่มีความมั่นคงเท่าที่ควร

1.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (1)

จุดเด่น	จุดด้อย	ความคาดหวังจากการทำงาน	ความประทับใจในการทำงาน	ผู้นำ/หัวหน้าที่ต้องการ/ไม่ต้องการ
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีหมอในชุมชนที่สามารถให้ความรู้ได้ เช่น จับเส้น นวด เป่ามนต์ สมุนไพร เป็นต้น	- ขาดการสนับสนุน - สมาชิกที่นวดเป็นมีน้อย - ขาดความรู้ที่ถูกต้องเป็นมาตรฐาน	- กลุ่มมีความเจริญก้าวหน้าและอนุรักษ์ภูมิปัญญาไว้ได้ยาวนาน - เป็นกลุ่มระดับตำบล อำเภอ ต่อไป	- สามารถบริการสมาชิกในชุมชน - คนในชุมชนหายจากอาการเจ็บป่วย	- ตั้งใจทำงาน - มีความรู้

1.3 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (2)

ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ไข	แนวทางปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด	ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
- ขาดโครงสร้างการบริหาร - ขาดความรู้ขาดอุปกรณ์	- อบรมศึกษาดูงาน - เขียนโครงการขอสนับสนุน	- รวมกลุ่มสมาชิก - ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	- ทำงานเดือนละ 3 ครั้ง - พบปะพูดคุยอย่างต่อเนื่อง	- นวด / จับเส้น - ประคบ / อบ	- สมาชิกหายปวดเมื่อย - สมาชิกเข้ามารับการรักษาอย่างต่อเนื่อง - ชุมชนยอมรับให้ความร่วมมือ

1.4 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (3)

ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- สืบสาน อนุรักษ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	- เพื่ออนุรักษ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของ หมอพื้นบ้าน - เพื่อ เสริมสร้าง สุขภาพให้ แข็งแรง	- สมาชิก กลุ่ม 40-50 คน	- อบรม ศึกษาดูงาน	- 50,000 บาท	- สมาชิกใน กลุ่มทั้งหมด	- สามารถนวด เป็นจับเส้น รู้ตัวยาและ สามารถ ถ่ายทอดได้ - มีความรู้เพิ่ม - ชุมชนให้ การยอมรับ

2. กลุ่มผู้ป่วยชีวภาพ

2.1 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
- วัตถุดิบไม่เพียงพอ - แกลบดำ – ร้าอ่อน - กากน้ำตาล - ถังเก็บน้ำหมัก - รถเข็น – พั่วตัดปุ๋ย - เครื่องเย็บถุง	- วัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบไม่ เพียงพอ	- ขาดความรู้ในการปฏิบัติ - ขาดทุนหมุนเวียนในการ ปฏิบัติงาน - กลุ่มอ่อนแอ

2.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (1)

จุดเด่น	จุดด้อย	ความคาดหวังจาก การทำงาน	ความประทับใจ ในการทำงาน	ผู้นำ/หัวหน้า ที่ ต้องการ/ไม่ต้องการ
- มีสถานที่ใน การผลิตพร้อม - มีสมาชิกกลุ่ม อยู่ 63 คน	- ขาดอุปกรณ์ใน การผลิตเป็น บางส่วน - สมาชิกยังไม่ให้ ความร่วมมือมากนัก	- ลดต้นทุนใน การทำเกษตร - ปุ๋ยเพียงพอกับ สมาชิกในชุมชน	- ได้ทำงานเป็น กลุ่ม	- มีความรู้ช่วย แนะนำในการ ทำงาน

2.4 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (2)

ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ไข	แนวทางปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด	ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
- ชุมชนยังไม่ค่อยมั่นใจในคุณภาพป๊วย	- ต้องการวิทยากรแนะนำในคุณภาพป๊วยที่ต้นทำขึ้น	- เสนอโครงการต่อหน่วยงานต่างๆ	- ส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐาน	- รวมกลุ่มที่ดีพึ่งพาตนเองลดรายจ่ายเพิ่มรายได้	- ประชุมสรุปผลการทำงานทุกเดือน

2.5 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (3)

ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- ป๊วยชีวภาพอัดเม็ด	- ให้สมาชิกมีงานทำ - ลดต้นทุนในการผลิต การเกษตร	- สมาชิกจำนวน 63 คนสามารถทำการผลิตป๊วยใช้เองได้	- ประชุมแผนดำเนินงานติดตามผล การดำเนินงาน	- ความต้องการงบประมาณ 250,000 บาท	- นายคุณ อัมรกัง - นายสง่า ปลายขอบ - นายคุณ คำชาย - นายประทวน พุฒดี - นางดวงใจทุมดี - นายสุทธา พุฒดี	- ป๊วยที่ทำคงจะได้คุณภาพดีเท่าที่ควร

3. กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

3.1 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
- ผลิตสินค้าแล้วไม่ได้จำหน่าย - สินค้าที่ผลิตไม่เป็นที่นิยมใจของคนในชุมชน - วัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอ - ขาดพาหนะในการขนส่ง - ขาดการบริหารเรื่องการตลาดที่ดี - ขาดสมาชิกในการทำงาน	- ขาดบุคลากรในเรื่องการตลาด - สินค้ายังเป็นสินค้าที่มีผู้บริโภคในระดับกลาง - ขาดแหล่งน้ำ (แห้งแล้ง) - ไม่มีทุนในการซื้อพาหนะ - ไม่ได้ทำข้อตกลงในการบริหารเรื่องการตลาด - รายได้ไม่แน่นอน	- ไม่ได้ทำงานแล้วไม่มีรายได้ - ผลิตสินค้าแล้วยังเหลือ - ไม่สามารถผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง - ทำให้ไม่สามารถกระจายสินค้าได้ - ทำให้สมาชิกไม่กระตือรือร้นในการทำการตลาด - ทำให้สมาชิกไม่ยอมมาทำงาน

3.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (1)

จุดเด่น	จุดด้อย	ความคาดหวังจากการทำงาน	ความประทับใจในการทำงาน	ผู้นำ/หัวหน้าที่ต้องการ/ไม่ต้องการ
- มีสถานประกอบการพร้อม - มีความรู้ในการผลิต	- สมาชิกให้ความร่วมมือน้อย - ผลิตภัณฑ์ยังเป็นสำหรับคนชั้นกลางขายได้น้อย	- มีรายได้เสริม - ลดรายจ่าย	- ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน	- เสียสละ - มีความรู้รับผิดชอบ - เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

3.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (2)

ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ไข	แนวทางปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด	ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
- สินค้าที่ผลิตไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคในชุมชน	- ผลิตสินค้าที่ผู้บริโภคในชุมชนและทุกกลุ่มเป้าหมายต้องการ - ผลิตแยม - ผลิตลูกอมผลไม้	- ผลิตน้ำผลไม้ - ผลิตน้ำผลไม้พร้อมดื่ม -	- สามารถเก็บได้นานเป็นปี	- ผลิตน้ำผลไม้เพื่อสุขภาพและมีคุณภาพ	- มีผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ที่ได้มาตรฐาน

3.3 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (3)

ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- ผลิตน้ำผลไม้ในท้องถิ่น	- เพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบในท้องถิ่น - สร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชน	- ส.ก.ก. น้ำเกลี้ยง เวียงชัย จำกัด	- ขอรับการสนับสนุนจากผู้นำ, หน่วยงานภาครัฐและเอกชน อบต. มมส.	- 50,000 บาท	คณะกรรมการบริหาร ส.ก.ก.	- ได้รับการยอมรับจากชุมชนและภายนอก เป็นแหล่งหมู่บ้านท่องเที่ยว - น้ำผลไม้พร้อมดื่ม - ผลิตน้ำผลไม้เพิ่มขึ้น

บ้านหนองเหล่า-เหล่าราษฎร์พัฒนา ต.ประชาพัฒนา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

1. กลุ่มชนมเงินสมุนไพรร

1.1 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
1. การไม่มั่นใจในโครงการ 2. คณะกรรมการกลุ่มยังไม่ ร่วมดำเนินการ 3. การเตรียมการเกี่ยวกับ สถานที่ปลูกข้าวยังไม่ เรียบร้อย	1. การประชุมไม่มีคุณภาพ 2. เวลาว่างไม่ตรงกัน 3. ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ 4. กลุ่มยังไม่เข้มแข็ง 5. ยังไม่มีการระดมทุน 6. ยังไม่มีการระดมทุน 7. ผู้ประสานงานยังไม่เข้าใจใน บทบาทหน้าที่	1. โครงการเป็นไปอย่าง ล่าช้า 2. การระดมทุนไม่เป็นจริง 3. งานกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

1.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (1)

จุดเด่น	จุดด้อย	ความคาดหวังจากการ ทำงาน	ความประทับใจ ในการทำงาน	หัวข้อที่ต้องการ/ ไม่ต้องการ
ชนมเงินสมุนไพรร -จากดอกอัญชัน -จากใบเตย -จากกระชายดำ -จากฟักทอง -จากขมิ้นชัน	-สิ่งแวดล้อม -สถานประกอบการ -บ่อน้ำบาดน้ำเสีย -โรงเก็บแกลบ -ปรับปรุงสถานที่ -ปรับปรุงห้องเก็บอุปกรณ์ -ชุดบ่อน้ำดิน -อุปกรณ์หมักแป้ง -ไคเพื่อสูบน้ำจากบ่อ -เครื่องมือแป้ง -เครื่องโรยเส้น -อุปกรณ์การบรรจุภัณฑ์	-ต้องการบ่อน้ำบาดน้ำเสีย -ต้องการปรับปรุงสถาน ประกอบการ -ปรับปรุงโรงเรือนให้เป็น สัดส่วน -ต้องการชุดบ่อน้ำดินและ ไคเพื่อสูบน้ำ -ต้องการอุปกรณ์หมักแป้ง -เพิ่มอุปกรณ์ เครื่องมือแป้ง -ต้องการเครื่องโรยเส้นเพิ่ม -ต้องการเพิ่มอุปกรณ์การ บรรจุภัณฑ์	-มีความสามัคคี ในกลุ่ม -มีการรวมกลุ่ม ได้ดี -มีเอกลักษณ์ เป็นของตนเอง -เป็นแหล่ง เรียนรู้ในชุมชน	ต้องการหัวข้อที่มี ความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มี ความเป็นกันเองกับ สมาชิกในกลุ่มและ ลูกค้า มีความสามารถใน การทำงาน ปรึกษา และแก้ไขปัญหา ทั่วไป มีการพัฒนาอยู่ ตลอดเวลา

1.3 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (2)

ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ไข	แนวทางปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด	ยุทธศาสตร์
-น้ำไม่พอที่ใช้ในการผลิต -เครื่องชำรุดเพราะใช้งานมานานแล้ว -ถังเก็บกักน้ำที่ใช้ในการผลิตไม่มี -บ่อน้ำบาดน้ำเสียไม่เพียงพอ -ระบบไฟฟ้าไม่สะดวกในการผลิต -อุปกรณ์การบรรจุไม่เพียงพอ -สถานที่จับเส้นขนมจีนไม่สะดวกสบาย -ก๊อกรน้ำในการจับเส้นขนมจีนน้อยไม่สะดวก -ต้นทุนการผลิตสูง	-ต้องการขุดบ่อน้ำตื้นและถังพักน้ำ -ต้องการถังเก็บน้ำในการผลิต -ต้องเพิ่มไฟฟ้าในการผลิต 20 วัตต์ -ของบประมาณจาก อบต. หรือจากเครือข่าย -ปรับปรุงสถานที่จับเส้นขนมจีน	-ขยายพื้นที่ในการขุดบ่อน้ำตื้น -เพิ่มถังเก็บน้ำในการผลิต -ขยายระบบไฟฟ้า -ประสานงานกับเครือข่าย -ปรับปรุงสถานที่จับเส้นขนมจีน	-กลุ่มมีระเบียบในการจัดการบริหารกลุ่ม -กลุ่มทำงานอย่างมีระบบแบบแผนมากขึ้น -กลุ่มมีการทำงานแบบมีส่วนร่วม	สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ชุมชนมีความรู้มีทักษะ ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน

1.4 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (3)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	เวลาดำเนินการ	งบประมาณ	เครือข่าย
-เพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย -เพื่อสร้างอาชีพเสริม -เพื่อสร้างกลไก ขบวนการการเรียนรู้ในการผลิต -แป้งหมักเอง -มีบ่อน้ำตื้นสร้างถังพักน้ำ	-มีการประชุมกลุ่ม -มีการวางแผน -ขยายโรงงาน -สร้างโรงเก็บ -สร้างโรงเก็บ -ปรับปรุงห้องเก็บอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ -ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ -ขุดบ่อน้ำตื้นโดยใช้แรงงานคนในชุมชน -หาช่างก่อสร้าง	-เพื่อให้ถูกหลักอนามัย มีความเป็นระเบียบ สะอาด -70 คน -3-5 คน -3-5 คน	-บ้านเหล่า ราษฎรพัฒนา 53 ม. 11 ต. ประชาพัฒนา อ. วาปีประทุม จ. มหาสารคาม 44120 -บ้านเหล่า ราษฎรพัฒนา 53 ม. 11 บ้านเหล่าราษฎรพัฒนา -53 ม. 11 บ้านเหล่าราษฎรพัฒนา	-เริ่มดำเนินการ 1 มกราคม 2550 ถึง 31 กรกฎาคม 2550 -มกราคม 2550 มกราคม 2550-กุมภาพันธ์ 2550 มีนาคม 2550	10,000 บาท 3,000 บาท 3,000 บาท 4,000 บาท	-เศรษฐกิจพอเพียงลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้ชุมชน อบต. -คุณดวงใจ (เหล่าราษฎร), บ.คำแยะ -นายสมเดช และคณะ -นายอุดมศักดิ์

2. กลุ่มปฏีชีวิภาพ

2.1 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
1. ไม่มั่นใจในคุณภาพของปุ๋ย 2. สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องการทำปุ๋ยชีวภาพ 3. กลัวผลผลิตไม่ได้เต็มที่ตกต่ำกว่าเดิม 4. เห็นผลช้ากว่าปุ๋ยเคมี 5. กลุ่มไม่มีความเข้มแข็งขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม 6. ใช้เวลานานขั้นตอนการทำยุ่งยาก	1. ขาดประสบการณ์ 2. ใช้ปุ๋ยเคมีเห็นผลเร็วกว่า 3. ขาดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ปุ๋ยเคมี 4. ประชาชนมักง่ายชอบความสะดวกสบาย	1. ขาดความร่วมมือภายในชุมชน 2. ไม่มีกลุ่มรองรับ 3. ดินไม่ปลอดสารเคมี 4. ต้นทุนการผลิตสูง 5. ประชาชนขาดทุนในการผลิต 6. ประชาชนเป็นหนี้สิน 7. ทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

2.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (1)

จุดเด่น	จุดด้อย	ความคาดหวังจากการทำงาน	ความประทับใจในการทำงาน	หัวหน้าที่ต้องการ/ไม่ต้องการ
-ลดรายจ่าย -ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ -เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดในชุมชน -เป็นแหล่งรู้ -ลดความเสี่ยงจากสารเคมี -ปรับปรุงสภาพดินให้เกิดความอุดมสมบูรณ์	-ขาดความร่วมมือจากสมาชิก -ขาดจิตสำนึกในการนำมาใช้ -เห็นผลช้า -วัสดุในการผลิตมีราคาแพงขึ้น	-เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน -เกิดรายได้ขึ้นในชุมชน -บุคคลในชุมชนมีสุขภาพดีขึ้นและลดความเสี่ยงจากสารตกค้าง	-เกิดความเชื่อมั่นในตัวเองและเพื่อนร่วมงาน -ได้ร่วมมือกับเครือข่ายอื่นๆ -เป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่น	มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขุนหาญห้าวกรอง เมืองจั่ง-เสียงสูง

2.3 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (2)

ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ไข	แนวทางปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด	ยุทธศาสตร์
-ไม่มีตลาด รองรับ -ไม่ยอมรับ เรื่องคุณภาพ -แรงงาน -วัตถุดิบไม่ เพียงพอ	-หาตลาด (โคเวต้า) -ต้องได้รับรอง คุณภาพ -ต้องมีแหล่ง วัตถุดิบที่เพียงพอ	-มีการ ประชาสัมพันธ์ -เร่งปรับปรุง คุณภาพ -ลงมือทำอย่าง สม่ำเสมอ	-สมาชิกในชุมชนและนอก ชุมชนมีความพึงพอใจใน คุณภาพของปุ๋ย -เป็นที่ยอมรับขององค์กร ของหน่วยงานของเอกชนและ ราชการ -บุคคลในชุมชนอื่นมีความ สนใจเข้ามาเรียนรู้และเผยแพร่ ต่อไป -มีปุ๋ยใช้ในชุมชนอย่าง เพียงพอ	-ทั้งบุคคล -ทั้งครอบครัว -และกลุ่มในชุมชนของ ตนเอง -ลดรายจ่าย -พึ่งพาตนเอง การมีส่วนร่วม (อบต. ชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน)

2.4 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (3)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	เวลาดำเนินการ	งบประมาณ	เครือข่าย
-สร้างขบวนการ เรียนรู้ในการผลิต ปุ๋ยชีวภาพใช้เองใน บุคคล,ครัวเรือน ,กลุ่ม,ในชุมชนและ นอกชุมชน -มีเอกลักษณ์เป็น ของตนเอง -เกิดการเรียนรู้ -การบริหาร จัดการ ปลูกข้าวให้ ได้มากที่สุด	-มีการรวมหุ้น ของสมาชิก -อบรมฝึก ปฏิบัติสาธิต การใช้อย่าง เป็นรูปธรรม -ศึกษาดูงาน -ปรับปรุงสูตร ปุ๋ยให้ดีขึ้น เรื่อยๆ	-บุคคล -ครอบครัว -กลุ่ม -ในชุมชน -นอก ชุมชน และ สมาชิก 25 ราย	-หมู่ 5 20 ราย -หมู่ 11 5 ราย	ระยะที่ 1 -กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2550 ระยะที่ 2 -เมษายน- มิถุนาคม 2550 ระยะที่ 3 -พฤษภาคม- กรกฎาคม 2550	-ฝึกอบรม 5,000 บาท -ฝึกปฏิบัติ 3,000 บาท -ประเมินผล 2,000 บาท	อบต. กสน. มมส. ศูนย์ ถ่ายทอด เทคโนโลยี ประจำ ตำบล หมอดิน อาสา

3. กลุ่มออมทรัพย์

3.1 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
1. คนในชุมชนมีการออมเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในอนาคตน้อย 2. ไม่มีอาชีพเสริมเป็นรายได้ของครอบครัว 3. การบริหารจัดการกลุ่มยังไม่มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันได้เท่าที่ควร 4. คนในชุมชนไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ซึ่งกู้ยืมแล้วไปใช้ไม่เกิดประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์	1. ยังมองไม่เห็นความสำคัญในการสะสมเก็บออมเงินไว้ใช้ในวัยชราหรือสะสมเป็นทุนการศึกษาบุตรหลาน 2. ขาดการรวมกลุ่มร่วมคิดร่วมปฏิบัติและแก้ปัญหาร่วมกันสร้างความรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจร่วมกัน 3. กรรมการบริหารกลุ่มยังมิประสบความสำเร็จทักษะในการบริหารจัดการกองทุนและสวัสดิการออมทรัพย์ให้ได้มาตรฐานเมื่อเทียบกับชุมชนภายนอก 4. ไม่รู้จักตนเอง รู้จักทรัพยากรและสามารถจัดการทรัพยากรที่ใกล้ตัวให้เกิดประโยชน์ได้ในระดับชุมชน	1. ขาดเป้าหมาย แผนชีวิตของตนเอง ครอบครัวและในระดับชุมชน 2. มีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือการแก้ปัญหาเล็กน้อย ส่งผลให้เกิดต่างคนต่างอยู่และไม่มี การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในระดับชุมชน 3. คนในชุมชนยังไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญในการออมทรัพย์เพื่อพัฒนาเป็นกองทุนหรือธนาคารหมู่บ้านที่ประชาชนสามารถบริหารจัดการได้ 4. แผนแม่บทชุมชน แผนชีวิตของครอบครัวยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริง

3.2 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (1)

จุดเด่น	จุดด้อย	ความคาดหวังจากการทำงาน	ความประทับใจในการทำงาน	หัวหน้าที่ต้องการ/ไม่ต้องการ
-ออมเงินฝากโดยไม่ถอน 30 คน -นำเงินมาฝากทุกเดือน -มีเงินปันผลให้สมาชิกทุกสิ้นปี -ให้ความร่วมมือ -เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน -ช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิตไปแล้ว	-ไม่มีอาชีพเสริมรายได้ของครอบครัว -กู้ยืมเงินแล้วนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ -ขาดการจัดเป็นทุนเพื่อการศึกษา	-อยากให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง -การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ -เป็นธนาคารหมู่บ้าน	-สมาชิกให้ความไว้วางใจ -คณะกรรมการทำงานด้วยความมุ่งมั่น -การทำงานแบบมีส่วนร่วม	-มีความซื่อสัตย์, เสียสละ, มีความรู้ความสามารถ, มีภาวะความเป็นผู้นำสูง, มีการพัฒนาและช่วยเหลือกลุ่มอยู่เสมอและเป็นผู้ประสานงานที่ดี

3.3 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (2)

ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ไข	แนวทางปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด	ยุทธศาสตร์
-สมาชิกมีรายได้น้อย -สมาชิกขี้เงินไปแล้วไม่นำไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ -สมาชิกยังไม่เข้าใจกับระบบการทำงาน -ขาดความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์	-ส่งเสริมอาชีพ -ติดตาม แะะเมินผล ทำความเข้าใจกับสมาชิกที่กู้ยืม -ชี้แจงทำความเข้าใจให้กับสมาชิกอยู่เป็นประจำ	-ประสานงานกับหน่วยงานองค์กรเพื่อสนับสนุนให้เกิดกลุ่มอาชีพต่างๆ -จัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล -แจ้งผลการทำงานของคณะกรรมการให้สมาชิกทราบทุกเดือน	-เป็นธนาคารหมู่บ้าน	-สร้างสังคมเป็นสังคมฐานความรู้ -การทำงานแบบมีส่วนร่วม -สร้างผู้นำในการเปลี่ยนแปลง -ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย

3.4 การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ (3)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	เวลาดำเนินการ	งบประมาณ	เครือข่าย
-สมาชิกมีการรวมกลุ่มและสมาชิกรู้จักเก็บออมเงิน -เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ -เพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง -มีการอบรมคอมพิวเตอร์ -เพื่อเตรียมการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง	-เก็บออมเงินประจำเดือนและนำฝาก -บริการรับฝาก-ถอน -ปล่อยเงินกู้ -จัดฝึกอบรมจัดหาวิทยากร	-สมาชิกในกลุ่มบ้านเหล่า -ราษฎรพัฒนา -คณะกรรมการกลุ่ม	-บ้านเหล่า -ราษฎรฯและบ้านหนองเหล่า -กลุ่มออมทรัพย์บ้านเหล่าราษฎรพัฒนา หมู่ 11	1 มกราคม 2550-31 กรกฎาคม 2550 -2 รุ่น รุ่นละ 10 คน	10,000 บาท 20 คน	-ทุน อบต. ราษฎรพัฒนา -เงินดำเนินการเงินสาธารณะของกลุ่ม -อุปกรณ์กศน.

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการ

ที่ศธ 0530.5(2)/ ๑46

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

ด้วยนายฉลาด จันทรมบัติ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (กศ.ค.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช และรองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพินาย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิตินิติจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 947

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ขนิษฐา กาญจนรังษินนท์

ด้วยนายฉลาด จันทรสมบัติ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ การจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (กศ.ค.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช และรองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 949

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ปาริชาติ วลัยเสถียร

ด้วยนายฉลาด จันทรมบัติ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (กศ.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช และรองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพินาย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอรารธรรม)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 949

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.บุญส่ง หาญพานิชย์

ด้วยนายฉลาด จันทรมบัติ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ การจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (กศ.ค.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช และรองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิตินิติจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอรารรณ์)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ ศษ 0530.5(2)/ 950

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย

ด้วยนายฉลาด จันทรมบัติ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช และรองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพินาย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิตินจะได้นำดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โครงการหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

25

เรียน ผู้ใหญ่บ้านคอนมัน ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย

ด้วย นายฉลาด จันทรสสมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการ
จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.)
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด เป็นประธานกรรมการ และศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์โปรดอนุญาตให้ นายฉลาด จันทรสมบัติ ทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงกบ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเกษตรผสมผสาน กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสวัสดิการ และกลุ่มภูมิปัญญาในชุมชน ทั้งนี้จะทดลองใช้เครื่องมือในวันที่ ๑-๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ เป็นต้นไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
 คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวจิ๋ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เอราวรรณ)

คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๑๗๖๔

ที่ ศธ ๐๕๓๐.๕(๑๑)/ ๑๗๗

โครงการหลักสูตรคุุณยบัณฑิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐

มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ใหญ่บ้านน้ำเกลี้ยง หมู่ ๘ ตำบลนาข่า อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นายฉลาด จันทรสมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (กศ.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด เป็นประธานกรรมการ และศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์โปรดอนุญาตให้นายฉลาด จันทรสมบัติ ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มปุยชีวภาพ และกลุ่มนวดแผนไทย ทั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึง ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทีป เอรารวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๑๗๖๔

City of Mahasarakham, Mahasarakham University

ที่ ศธ ๐๕๓๐.๕(๑๑) ๑๒๓

โครงการหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ใหญ่บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ ๑๑ และหมู่ ๕ บ้านหนองเหล่า ตำบลประชาพัฒนา
อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นายฉลาด จันทรมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการ
จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (กศ.ด.)
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด เป็นประธานกรรมการ และศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์โปรดอนุญาตให้ นายฉลาด
จันทรมบัติ ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มอาชีพชนมเงิน
สมุนไพรร กลุ่มออมทรัพย์ฝัองจะวาจา และกลุ่มข้าวปลอดสารพิษ ทั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๘
มิถุนายน ๒๕๔๕ ถึง ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๑๗๖๔

ศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ

ที่ ศธ ๐๕๓๐.๕(๑๑)/ ๑๗๐

โครงการหลักสูตรคุุณยบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าว อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นายฉลาด จันทรมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการ
จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (กศ.ค.)
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด เป็นประธานกรรมการ และศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงขอขออนุญาตให้ นายฉลาด จันทรมบัติ
ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มสหกรณ์การเกษตร
ประชาน้ำเกลี้ยงเวียงชัย กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มปื้ชชีภาพ และกลุ่มนวดแผนไทย ทั้งนี้จะเก็บ
รวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึง ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป
ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๑๗๖๔

3/ กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขออนุญาตในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความ
สอดคล้องของรูปแบบการจัดการความรู้ฯ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงวิทยานิพนธ์ฯ จำนวน 1 เล่ม
2. แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติฯ จำนวน 1 ชุด

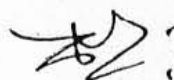
ด้วยกระผม นายฉลาด จันทรมบัติ ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 อาจารย์
สอนประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขณะนี้กำลัง
ศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ได้ทำการศึกษาวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของ
องค์กรชุมชน (DEVELOPING A KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL OF SELF-
RELIANT COMMUNITIES) ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้
ขององค์กรชุมชนและทดลองใช้รูปแบบโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มองค์กรชุมชน
เป้าหมายในจังหวัดมหาสารคาม

ในการนี้ใคร่ขออนุญาตร่วมือจากท่านผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแผนการดำเนินงาน
ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนจาก
แบบประเมินทั้งหมด 2 หัวข้อ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน (ชั่วคราว)
2. แผนการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉลาด จันทรมบัติ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 043-721764 หรือ มือถือ 01-9754618

